

REUNION COMMUNE DU COMITE
D'AVIS FEDERAL CHARGE DES
QUESTIONS EUROPEENNES ET
DE LA COMMISSION DES
RELATIONS EXTERIEURES

GEMEENSCHAPPELIJKE
VERGADERING VAN HET
FEDERAAL ADVIESCOMITÉ VOOR
EUROPESE AANGELEGENHEDEN
EN VAN DE COMMISSIE VOOR
BUITENLANDSE BETREKKINGEN

du

van

MERCREDI 01 JUIN 2022

WOENSDAG 01 JUNI 2022

Après-midi

Namiddag

La réunion publique de commission est ouverte à 14 h 31 et présidée par Mmes Eliane Tillieux et Els Van Hoof.

De openbare commissievergadering wordt geopend om 14.31 uur en voorgezeten door de dames Eliane Tillieux en Els Van Hoof.

Eliane Tillieux, présidente: Chers collègues, merci de nous avoir rejoints. Nous sommes en réunion conjointe du Comité d'avis fédéral chargé des Questions européennes et de la commission des Relations extérieures. C'est pourquoi j'ai à mes côtés les co-présidents du Comité et Mme Van Hoof, la présidente de la commission des Relations extérieures.

Nous avons souhaité nous réunir pour gagner du temps. Il y avait la question du débriefing du Sommet mais aussi beaucoup d'autres questions en relations extérieures concernant les sujets abordés à la hauteur de cette réunion européenne.

L'idée, c'est que M. le premier ministre fasse un exposé relatif à la réunion, un débriefing de ce Conseil européen informel des 30 et 31 mai 2022 et que, dans la foulée, vous puissiez chacun introduire les questions auxquelles vous n'auriez pas obtenu de réponse dans le cadre de cet exposé, et ce, pour essayer d'être efficaces et d'ajouter de la plus-value à nos travaux. Pouvons-nous fonctionner comme ceci? (*Oui*)

01 Gedachtewisseling over de informele bijeenkomst van de Europese Raad van 30 en 31 mei 2022 en toegevoegde vragen van

- Annick Ponthier aan Sophie Wilmès (VEM Buitenlandse en Europese Zaken) over "De houding van de Europese Commissie ten aanzien van een Oekraïens EU-lidmaatschap" (55026900C)
- Georges Dallemagne aan Sophie Wilmès (VEM Buitenlandse en Europese Zaken) over "De Belgische ambassade in Oekraïne" (55026921C)
- Peter De Roover aan Alexander De Croo (eerste minister) over "De 800 miljoen euro steun aan Oekraïne" (55026931C)
- Theo Francken aan Alexander De Croo (eerste minister) over "De Russische oorlog in Oekraïne" (55026961C)
- François De Smet aan Sophie Wilmès (VEM Buitenlandse en Europese Zaken) over "De kandidatuur van Finland en Zweden voor het NAVO-lidmaatschap" (55027024C)
- Samuel Cogolati aan Alexander De Croo (eerste minister) over "De uitwijzing van Belgische diplomaten uit Rusland" (55027128C)
- Annick Ponthier aan Sophie Wilmès (VEM Buitenlandse en Europese Zaken) over "De potentiële NAVO-toetreding van Finland en Zweden" (55027132C)
- Wouter De Vriendt aan Sophie Wilmès (VEM Buitenlandse en Europese Zaken) over "Oekraïne" (55027365C)
- Anneleen Van Bossuyt aan Alexander De Croo (eerste minister) over "De oorlog tussen Rusland en Oekraïne en de impact ervan op energie" (55027376C)
- Theo Francken aan Alexander De Croo (eerste minister) over "De oorlog tussen Rusland en Oekraïne en de westerse materiële steun" (55027377C)

- Steven De Vuyt aan Alexander De Croo (eerste minister) over "De oorlog in Oekraïne" (55027406C)
- Nabil Boukili aan Alexander De Croo (eerste minister) over "De oorlog in Oekraïne" (55027408C)
- Annick Ponthier aan Sophie Wilmès (VEM Buitenlandse en Europese Zaken) over "De stand van zaken m.b.t. Oekraïne" (55027443C)
- Sophie Rohonyi aan Sophie Wilmès (VEM Buitenlandse en Europese Zaken) over "De eerbiediging van de grondrechten van de Oekraïense vluchtelingen in de opvanglanden" (55027469C)
- Peter De Roover aan Vincent Van Quickenborne (VEM Justitie en Noordzee) over "De Europese ban op ongewenste Russische zenders" (55027596C)
- Anneleen Van Bossuyt aan Sophie Wilmès (VEM Buitenlandse en Europese Zaken) over "De crisis in Oekraïne en de Europese energie-aanpak" (55027768C)
- Anneleen Van Bossuyt aan Sophie Wilmès (VEM Buitenlandse en Europese Zaken) over "De Russisch-Oekraïense oorlog en haar impact op energie" (55027770C)
- Anneleen Van Bossuyt aan Sophie Wilmès (VEM Buitenlandse en Europese Zaken) over "De gevolgen van de Oekraïne-crisis voor het Europese uitbreidingsbeleid" (55027798C)
- Christophe Lacroix aan Sophie Wilmès (VEM Buitenlandse en Europese Zaken) over "Het standpunt van de Russisch-orthodoxe kerk" (55027831C)
- Christophe Lacroix aan Sophie Wilmès (VEM Buitenlandse en Europese Zaken) over "Het bezoek van mensenrechtencommissaris Mijatovic aan Oekraïne" (55027832C)
- Annick Ponthier aan Sophie Wilmès (VEM Buitenlandse en Europese Zaken) over "De vooropgestelde toetreding van Finland en Zweden tot de NAVO" (55027835C)
- Katrin Jadin aan Alexander De Croo (eerste minister) over "Het Russische gas" (55027936C)
- Katrin Jadin aan Alexander De Croo (eerste minister) over "De toetreding van Zweden en Finland tot de NAVO" (55027940C)
- Michel De Maegd aan Alexander De Croo (eerste minister) over "De evolutie van de situatie in Oekraïne en de Europese top hierover" (55028199C)
- Theo Francken aan Alexander De Croo (eerste minister) over "De oorlog in Oekraïne" (55028221C)
- Georges Dallemagne aan Sophie Wilmès (VEM Buitenlandse en Europese Zaken) over "De algemene strategie van België en de Europese Unie met betrekking tot Oekraïne" (55028266C)
- Georges Dallemagne aan Sophie Wilmès (VEM Buitenlandse en Europese Zaken) over "De rol van België bij de wederopbouw van Oekraïne" (55028267C)
- Georges Dallemagne aan Sophie Wilmès (VEM Buitenlandse en Europese Zaken) over "De deelname van Belgische experts aan het onderzoek naar mogelijke oorlogsmisdaden in Oekraïne" (55028269C)
- Georges Dallemagne aan Sophie Wilmès (VEM Buitenlandse en Europese Zaken) over "De rol van België in de ontminningsoperaties in Oekraïne" (55028270C)
- Georges Dallemagne aan Sophie Wilmès (VEM Buitenlandse en Europese Zaken) over "De toetreding van Zweden en Finland tot de NAVO" (55028273C)
- Goedele Liekens aan Sophie Wilmès (VEM Buitenlandse en Europese Zaken) over "Oekraïense vluchtelingen die het abortusdebat in Polen terug aanwakkeren" (55028280C)
- Goedele Liekens aan Sophie Wilmès (VEM Buitenlandse en Europese Zaken) over "Oekraïense kinderen" (55028281C)
- Sophie Rohonyi aan Alexander De Croo (eerste minister) over "Het compromis met Hongarije voor het opleggen van een embargo op Russische olie" (55028284C)
- 01** Échange de vues sur le Conseil européen informel du 30 et 31 mai 2022 et questions jointes de
 - Annick Ponthier à Sophie Wilmès (VPM Affaires étrangères et européennes) sur "La position de la Commission européenne vis-à-vis d'une adhésion de l'Ukraine à l'UE" (55026900C)
 - Georges Dallemagne à Sophie Wilmès (VPM Affaires étrangères et européennes) sur "L'ambassade belge en Ukraine" (55026921C)
 - Peter De Roover à Alexander De Croo (premier ministre) sur "L'aide de 800 millions d'euros à l'Ukraine" (55026931C)
 - Theo Francken à Alexander De Croo (premier ministre) sur "La guerre menée par la Russie en Ukraine" (55026961C)
 - François De Smet à Sophie Wilmès (VPM Affaires étrangères et européennes) sur "Les candidatures de la Finlande et de la Suède à l'adhésion à l'OTAN" (55027024C)
 - Samuel Cogolati à Alexander De Croo (premier ministre) sur "L'expulsion de diplomates belges de Russie" (55027128C)
 - Annick Ponthier à Sophie Wilmès (VPM Affaires étrangères et européennes) sur "La possible adhésion à l'OTAN de la Finlande et de la Suède" (55027132C)
 - Wouter De Vriendt à Sophie Wilmès (VPM Affaires étrangères et européennes) sur "L'Ukraine" (55027365C)
 - Anneleen Van Bossuyt à Alexander De Croo (premier ministre) sur "La guerre entre la Russie et

l'Ukraine et son incidence sur l'énergie" (55027376C)

- **Theo Francken à Alexander De Croo (premier ministre) sur "La guerre entre la Russie et l'Ukraine et l'appui matériel occidental" (55027377C)**
- **Steven De Vuyst à Alexander De Croo (premier ministre) sur "La guerre en Ukraine" (55027406C)**
- **Nabil Boukili à Alexander De Croo (premier ministre) sur "La guerre en Ukraine" (55027408C)**
- **Annick Ponthier à Sophie Wilmès (VPM Affaires étrangères et européennes) sur "L'état de la situation concernant l'Ukraine" (55027443C)**
- **Sophie Rohonyi à Sophie Wilmès (VPM Affaires étrangères et européennes) sur "Le respect des droits fondamentaux des réfugiés ukrainiens dans les pays d'accueil" (55027469C)**
- **Peter De Roover à Vincent Van Quickenborne (VPM Justice et Mer du Nord) sur "L'interdiction faite par l'Europe de diffuser les programmes de chaînes russes indésirables" (55027596C)**
- **Anneleen Van Bossuyt à Sophie Wilmès (VPM Affaires étrangères et européennes) sur "La crise en Ukraine et la politique énergétique européenne" (55027768C)**
- **Anneleen Van Bossuyt à Sophie Wilmès (VPM Affaires étrangères et européennes) sur "La guerre entre la Russie et l'Ukraine et ses conséquences sur l'énergie" (55027770C)**
- **Anneleen Van Bossuyt à Sophie Wilmès (VPM Affaires étrangères et européennes) sur "L'impact de la crise ukrainienne sur la politique d'élargissement de l'Union européenne" (55027798C)**
- **Christophe Lacroix à Sophie Wilmès (VPM Affaires étrangères et européennes) sur "La position de l'Église orthodoxe russe" (55027831C)**
- **Christophe Lacroix à Sophie Wilmès (VPM Affaires étrangères et européennes) sur "La visite de la Commissaire aux droits de l'homme Mijatovic en Ukraine" (55027832C)**
- **Annick Ponthier à Sophie Wilmès (VPM Affaires étrangères et européennes) sur "L'annonce de l'adhésion de la Finlande et de la Suède à l'OTAN" (55027835C)**
- **Katrin Jadin à Alexander De Croo (premier ministre) sur "Le gaz russe" (55027936C)**
- **Katrin Jadin à Alexander De Croo (premier ministre) sur "L'intégration de la Suède et de la Finlande au sein de l'OTAN" (55027940C)**
- **Michel De Maegd à Alexander De Croo (premier ministre) sur "L'évolution de la situation en Ukraine et le dernier sommet européen sur le sujet" (55028199C)**
- **Theo Francken à Alexander De Croo (premier ministre) sur "La guerre en Ukraine" (55028221C)**
- **Georges Dallemagne à Sophie Wilmès (VPM Affaires étrangères et européennes) sur "La stratégie générale de la Belgique et de l'Union européenne en ce qui concerne l'Ukraine" (55028266C)**
- **Georges Dallemagne à Sophie Wilmès (VPM Affaires étrangères et européennes) sur "Le rôle de la Belgique dans la reconstruction de l'Ukraine" (55028267C)**
- **Georges Dallemagne à Sophie Wilmès (VPM Affaires étrangères et européennes) sur "La participation d'experts nationaux aux enquêtes sur les possibles crimes de guerre en Ukraine" (55028269C)**
- **Georges Dallemagne à Sophie Wilmès (VPM Affaires étrangères et européennes) sur "Le rôle de la Belgique dans les opérations de déminage en Ukraine" (55028270C)**
- **Georges Dallemagne à Sophie Wilmès (VPM Affaires étrangères et européennes) sur "L'adhésion de la Suède et de la Finlande à l'OTAN" (55028273C)**
- **Goedele Liekens à Sophie Wilmès (VPM Affaires étrangères et européennes) sur "La situation des réfugiés ukrainiennes et le débat sur l'avortement en Pologne" (55028280C)**
- **Goedele Liekens à Sophie Wilmès (VPM Affaires étrangères et européennes) sur "Les enfants ukrainiens" (55028281C)**
- **Sophie Rohonyi à Alexander De Croo (premier ministre) sur "Le compromis avec la Hongrie en vue de l'imposition d'un embargo sur le pétrole russe" (55028284C)**

01.01 Alexander De Croo, ministre: Madame la présidente, je voudrais tout d'abord m'excuser pour le retard. Je pensais que la réunion commençait à 14 h 30.

La bonne nouvelle, c'est que nous avons le temps jusque 18 h 30. Nous pouvons donc consacrer quatre heures à ce sujet. Vous n'êtes évidemment pas tous obligés de rester.

In verband met de Europese Raad van gisteren en eergisteren wil ik graag drie onderwerpen benadrukken: Rusland met de bespreking van het zesde sanctiepakket, energie en defensie.

Ten eerste is afgesproken om een zesde sanctiepakket door te voeren. Het gaat om zeer verregaande sancties, die de financieringscapaciteit van de Russische oorlogsmachine zeer hard raken. De nadruk ligt op olie, omdat Rusland meer verdient aan olie dan aan gas, respectievelijk 30 miljard euro aan olie en 20 miljard euro aan gas. In de aanloop naar de top was het duidelijk dat het geen evidente discussie was. Opnieuw zijn de 27 EU-lidstaten er echter in geslaagd om gemeenschappelijke beslissingen te nemen en

rekening te houden met de gevoeligheden van elk land. Het kan nooit de bedoeling zijn om beslissingen te nemen die als gevolg zouden hebben dat bepaalde landen bijvoorbeeld geen toegang meer zouden hebben tot diesel of benzine. Er was echter opnieuw eensgezindheid.

Je pense que c'est un paquet équilibré. Chaque pays y fait sa part. Certains pays sont dans une position plus compliquée que d'autres et nous leur donnons le temps de s'organiser.

Ik zou graag het belang van dit sanctiepakket willen benadrukken, maar ook heel duidelijk zeggen dat we stilaan de limieten van de energiesanctiepakketten aan het bereiken zijn. In mijn ogen zitten we eigenlijk al aan de limiet. De bedoeling is Rusland pijn te doen, niet onszelf.

Un autre point à l'ordre du jour du Conseil européen concernait l'énergie. C'est la grande priorité dans la protection de nos citoyens et j'ai toujours gardé cet élément à l'esprit dans les négociations que nous avons menées.

We zien dat de prijzen, na de pieken van deze winter, gestabiliseerd zijn. Ze zijn echter zeer hoog. We hebben dan ook op nationaal niveau een hele reeks maatregelen genomen. We weten echter zeer goed dat die maatregelen niet structureel zijn.

We hebben de voorbije drie maanden in Europa steeds op de tafel geklopt om maatregelen op Europees niveau te nemen die een stuk krachtiger kunnen zijn dan wat een lidstaat alleen kan doen. Ik ben tevreden dat deze oproep gehoord werd. De Europese Raad heeft namelijk aan de Commissie gevraagd om aan de slag te gaan met twee pistes.

De eerste piste is de stabilisering van de prijzen door gemeenschappelijke aankopen te coördineren. Steeds meer gascontracten naderen vandaag hun einde. We moeten als Europese aankoper het volle gewicht van ons volume gebruiken om gunstigere tarieven te bedingen en te vermijden dat we de prijzen ten opzichte van elkaar opvoeren.

Het tweede element is het feit dat de Commissie nu ook een mechanisme voor prijsplafonnering zal uitwerken in het geval van abrupte prijsopstoten als gevolg van niet-gerelateerde beslissingen, bijvoorbeeld het afsnijden van gastoevoer.

De Commissie moet ook concrete voorstellen uitwerken om een prijsdrukkend effect te kunnen hebben voor de wintermaanden. Ze zal dat in overleg met internationale partners doen. Dat kan onder de vorm van een harde *cap* of importtaksen.

La Belgique demande ce genre de mesures depuis trois mois déjà. Nous attendons à présent que la Commission applique les conclusions auxquelles nous avons abouti. Le temps des paroles est dépassé, il faut maintenant obtenir des résultats. Ces résultats doivent aider à faire baisser les prix et nous aider à traverser l'hiver prochain.

Ik benadruk wederom dat ik in de vrijemarktwerking geloof, maar de huidige gebeurtenissen op de groothandelsmarkten voor energie tonen aan dat die volledig op hol is geslagen. In dit geval gaat het niet meer over een vrije markt en is het verantwoord voor een overheid om in te grijpen. Uiteindelijk moet de markt functioneren in het voordeel van de burgers, maar we stellen vast dat de burgers, de bedrijven en ook de overheid op dit ogenblik zelf erg lijden. We moeten daarom ingrijpen om het draagvlak bij de Europese bevolking voor de genomen maatregelen in stand te houden. De sancties zijn geen oefening in zelfkastijding, maar als we de pijn van de Europeanen kunnen verlichten, dan moeten we dat zeker en vast doen.

Je voudrais encore revenir sur la discussion de la clé de répartition des moyens ETS dans le paquet REPowerEU. La Belgique, avec d'autres pays, a vraiment tiré le frein à main. On ne pouvait pas supporter le paquet de financement de la Commission. La présidence française a, à travers le président Macron, confirmé que le Conseil travaillera à un compromis. Il n'était pas acceptable que la clé de répartition soit la clé covid, parce qu'on se trouve à présent dans une autre situation que celle-là. Cette clé n'aurait pas été à notre avantage.

Het laatste onderwerp betreft defensie. Sinds de top van Versailles hebben wij gevraagd om een defensiebeleid te voeren waarvan de Europeanen beter worden, namelijk een defensiebeleid dat de veiligheid van de Europeanen beter beschermt, maar ook een defensiebeleid dat ervoor zorgt dat de

Europese industrie er beter van wordt en dat onze Europese samenlevingen er beter van worden. Dat is het uitgangspunt van onze visie op defensie.

De regering heeft in februari beslist om de defensie-uitgaven te verhogen, op basis van drie criteria: minder fragmentatie, meer industriële return voor ons land en meer maatschappelijke return. Op die manier worden defensie-uitgaven uiteindelijk ook investeringen met een echt reëel resultaat.

Ik ben tevreden dat de Europese beslissing van gisteren volledig de logica van twee van die drie voorwaarden, namelijk fragmentatie en industriële return – dat zijn de elementen waarin Europa een rol kan spelen –, heeft overgenomen. Wij zijn daarmee tevreden, want dit is de richting waarin wij geprobeerd hebben die defensiediscussie te duwen. In mijn ogen zijn wij daarin ook goed geslaagd.

Dit wil zeggen dat er nu een venster geopend wordt dat redelijk ongezien is op het vlak van fundamentele samenwerking tussen Europese landen. Er komt een verregaande integratie op het vlak van aankoop en ontwikkeling, met meer kansen voor onze industrie. Wij hebben daar nu eindelijk een consensus over. In het verleden hadden heel wat landen daarbij twijfels.

Nous prenons ces décisions à un moment où, comme Européens, nous sommes en train de perdre une certaine forme de naïveté. Nous devons devenir plus indépendants d'un point de vue énergétique. Nous devons aussi devenir plus indépendants d'un point de vue défense. Cela signifie que les pays européens doivent investir dans la défense.

Dit past uiteraard ook in de discussie die de regering voert over de verhoging van de defensie-uitgaven tot 2 % van het bbp. De bijdrage van 2 % die de NAVO vraagt, is nodig om onszelf en Europa veilig te houden, om oorlog buiten onze grenzen te houden en om de militaire afschrikking te kunnen organiseren. Die bijdrage van 2 % is het meest efficiënt in NAVO-verband. De Verenigde Staten blijven onze belangrijkste en beste bondgenoot. We moeten er vooral voor zorgen dat wij als Europeanen ook onszelf kunnen beschermen. We moeten dat op een intelligente manier doen met Europese investeringen in Europese bedrijven, met de creatie van Europese jobs en met beslissingen die de Europese samenlevingen sterker kunnen maken, niet alleen op het militaire vlak. Onze veiligheid heeft betrekking op defensie, maar ook op energieonafhankelijkheid en op middelen om de impact van het klimaat te kunnen tegengaan. Sommigen stellen dat onze veiligheid ook betrekking heeft op voedselzekerheid. Onze veiligheid is een brede discussie. Defensie vormt een element daarvan, waarvoor we ook onze verantwoordelijkheid moeten nemen.

Voilà mon introduction à la présentation du Conseil d'hier et d'avant-hier.

Eliane Tillieux, présidente: Nous vous remercions, monsieur le premier ministre. Je vous propose de démarrer nos échanges, dans l'ordre des groupes politiques, comme nous le faisons traditionnellement.

01.02 **Anneleen Van Bossuyt** (N-VA): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de premier, we zitten in de constellatie van een actuadebat. Ik veronderstel dat we per fractie onze vragen mogen stellen? De premier heeft wel heel kort gesproken, dus ik veronderstel dat dit mag?

01.03 Minister **Alexander De Croo**: Vragen mogen zeker gesteld worden.

01.04 **Anneleen Van Bossuyt** (N-VA): Mijnheer de premier, bedankt voor uw bereidwilligheid. U krijgt vragen van mij over energie en de uitbreiding, en de heer Francken zal onder andere defensie behandelen.

Het energievraagstuk is vandaag heel belangrijk. Zowel overheden als burgers ondervinden belangrijke gevolgen van wat zich momenteel afspeelt op de energiemarkt, ook door de oorlog in Oekraïne. Ik heb daarover drie vragen.

Ten eerste, wat de energiecontracten betreft, vraagt Rusland om in roebel te worden betaald. Landen die dat niet doen, worden afgesneden van Russisch gas. Laatst nog weigerde Nederland om in roebel te betalen en het werd afgesneden van het Russische gas. Uw minister van Energie beweert dat wij niet in roebel betalen, maar wel degelijk in euro. Daar lezen wij evenwel andere zaken over. De situatie mag dan al anders zijn dan in Nederland doordat wij niet rechtstreeks betalen, maar dat neemt niet weg dat de twee bedrijven via dewelke wij Russisch gas ontvangen, wel degelijk in roebel betalen. Ik heb het dan over het Italiaanse Eni en het Franse ENGIE. Eni heeft al toegegeven in roebel te betalen, ENGIE beweert dat niet te doen. Op vragen

of ENGIE rekeningen heeft bij Gazprom, komt echter geen antwoord.

Ik wil u daarom vragen of u kunt garanderen dat wij niet in roebel, maar in euro betalen, zij het op indirecte wijze via de bedrijven waarvan wij Russisch gas importeren. We bevinden ons momenteel in een zwakke positie door het gebrek aan een langetermijnvisie op energie, maar dat hoeft geen verder betoog.

Mijn tweede vraag gaat over de uitvoering van het Fit for 55-pakket. Er werd op Europees niveau gepleit voor de versnelde uitvoering ervan en dat zorgt voor bijkomende kosten, terwijl die nu al erg hoog zijn. Vindt u de versnelde uitvoering van dit Fit for 55-pakket een goed idee in deze periode waarin burgers reeds moeilijkheden ondervinden om hun rekeningen te betalen? Aan de versnelde uitvoering van dit pakket hangt immers een hoog prijskaartje vast.

Mijn derde vraag gaat over het geplande afschakelplan voor gas in geval van een gastekort. U bent ervan op de hoogte dat vooral Vlaamse bedrijven gas gebruiken als energiebron. We bevinden ons in een recessie en de markt ondervindt dus moeilijkheden. Aangezien de bedrijven de motor van onze economie zijn, zou ik willen weten of u kunt garanderen dat de bedrijven hiervan gevrijwaard worden. Zo niet, raken we aan de kern van het probleem, namelijk ervoor zorgen dat onze bedrijven optimaal kunnen blijven functioneren. Op die manier kunnen we de koopkracht van de burger veiligstellen.

Ik heb ook een vraag over het eventuele lidmaatschap van Oekraïne van de Europese Unie. U bent daar niet dieper op ingegaan, maar deze kwestie ligt voor naar aanleiding van de oorlog tussen Rusland en Oekraïne. U hebt in de plenaire vergadering reeds duidelijk gezegd dat Oekraïne net zoals alle andere kandidaat-lidstaten moeten voldoen aan al de criteria van Kopenhagen. Er kan mijns inziens geen sprake zijn van een versnelde procedure. Het lidmaatschap van de Europese Unie is ook niet niks natuurlijk. We zien echter dat andere kandidaat-lidstaten, vooral uit de Westelijke Balkan, vragen stellen bij wat er gebeurt in het kader van de uitbreiding. Frankrijk en Duitsland pleiten bijvoorbeeld ook voor de bijeenroeping van een speciale top voor de Westelijke Balkan over de uitbreiding.

Wat is in dezen het standpunt van de regering in het licht van de ruimere vragen rond de mogelijke toetreding van Oekraïne?

01.05 Samuel Cogolati (Ecolo-Groen): Madame la présidente, mon collègue et chef de groupe Wouter De Vriendt interviendra également pour le groupe Ecolo-Groen au deuxième tour.

Je tenais d'abord à saluer cet accord des dirigeants européens imposant des sanctions qui couvriraient près de 90 % de l'importation de pétrole russe. C'est important et il faut le rappeler: personne ici ne veut d'une guerre avec la Russie. En revanche, nous disposons des leviers et avons les moyens, ici et maintenant, sur le sol européen, d'assécher la machine de guerre du Kremlin, financée directement et en grande majorité par les énergies fossiles.

J'ai néanmoins cinq questions par rapport à cet accord.

Premièrement, force est de constater que le compromis est incomplet. Ne nous mentons pas, puisque tous ici nous savons pourquoi: c'est le fruit d'un chantage réussi par Viktor Orban en Hongrie. L'embargo est donc partiel, et nous savons qu'il faudra que le Conseil revienne au plus vite sur l'exemption des 10 % restants. Quand ces exemptions seront-elles discutées? Quand pouvons-nous espérer un embargo complet sur les importations de pétrole russe en Europe? Par ailleurs, quels garde-fous seront-ils mis en place afin d'assurer que les pays concernés par ces exemptions n'utilisent pas le pétrole russe pour, au-delà de leur propre consommation, en tirer un bénéfice, en créant *de facto* un terrain de jeu inégal sur le marché intérieur?

Deuxièmement - vous avez d'ailleurs vous-même évoqué 20 millions pour le gaz dans votre introduction -, d'autres énergies fossiles sont importantes dans la machine de guerre russe. Aujourd'hui, elles ne sont pas touchées par le sixième paquet de sanctions qui vient d'être adopté. Quelles mesures seront-elles envisagées afin de s'assurer que ces autres énergies fossiles puissent également être limitées? Je pense ici au projet Nord Stream 2 qui a été suspendu par le chancelier allemand. Pourrait-il être annulé complètement?

Troisièmement, toujours lié à d'autres sources d'approvisionnement énergétique, qu'en est-il de l'uranium? Peu de gens le savent, mais le géant russe Rosatom est l'agence du Kremlin directement chargée du développement et des tests de la bombe atomique et des armes nucléaires russes. C'est assez incroyable

d'observer, de manière très objective, qu'aujourd'hui l'Union européenne dépend pour près de 42 % des importations de combustible nucléaire pour faire tourner des réacteurs civils. Nous dépendons de cette agence Rosatom qui, jusqu'à preuve du contraire, est toujours exclue du paquet de sanctions européennes. Quand pourra-t-on enfin sanctionner Rosatom comme le demande non seulement notre Parlement – c'était dans une résolution votée au tout début de l'invasion – mais aussi évidemment, le Parlement européen.

Ma quatrième question porte sur la tension sociale. J'avoue retrouver peu d'attention sur cette transition juste, qui pour moi est capitale, dans les conclusions du Conseil européen. Ce matin, un stagiaire, un jeune étudiant, venait de recevoir une facture de régularisation de plus de 1 200 euros. Il est tout jeune. Il est dans sa vingtaine. En tant que responsables politiques, nous devons avoir à l'esprit que le gens ne s'en sortent plus. Il est important de freiner le coût social de ces sanctions pour nos concitoyens. J'aimerais avoir plus de détail sur la politique qui va être mise en place aussi au niveau européen pour faire baisser le plancher des accises, par exemple, et surtout pour protéger les plus faibles.

Ma cinquième et dernière question porte sur la sécurité alimentaire et sur l'Afrique. Le sommet UE-Afrique s'est tenu une semaine avant l'attaque et l'agression, par la Russie, de l'Ukraine. Je pense que les conclusions de ce sommet UE-Afrique ne doivent pas être oubliées. Il faut absolument accélérer notre assistance envers l'Afrique, en particulier pour minimiser les risques d'insécurité alimentaire, mais il faut aussi lutter contre la désinformation organisée par la Russie. Les Russes nous rendent responsables, nous, pays européens, des prix des denrées alimentaires qui augmentent. Quelles initiatives allons-nous prendre, en tant qu'Européens, vis-à-vis de l'Afrique, dans cette lutte contre l'insécurité alimentaire? Et surtout, comment allons-nous agir par rapport à l'objectif de 0,7 % du PIB alloué à l'aide publique au développement? Je vous remercie.

01.06 **André Flahaut** (PS): Monsieur le premier ministre, lorsque vous nous avez présenté le briefing la semaine dernière et que je vous ai posé la question de savoir s'il n'y avait pas un risque que les moyens prévus pour l'Afrique lors du sommet Macron-Michel glissent vers l'Est - je suppose que le président de l'Union africaine M. Macky Sall l'a aussi mentionné dans son intervention - vous m'aviez répondu que c'était une crainte partagée. Avez-vous pu être rassuré lors de ce Conseil?

Ensuite, en ce qui concerne le sixième train de sanctions, il s'agit effectivement d'un compromis. On croirait un compromis à la belge, teinté de pragmatisme. Vous l'avez dit et répété: on est là non pas pour faire mal mais sans vouloir se faire du mal.

Un autre élément m'a frappé dans votre présentation. Vous avez dit la semaine dernière que la solution ne viendrait pas du champ de bataille. Je n'entends pourtant pas beaucoup d'informations dans ce débriefing concernant la diplomatie. On parle de sanctions, de réactions, mais pas beaucoup de ce qu'on peut faire pour arrêter la guerre. Remettons-nous en œuvre une diplomatie active ou continuons-nous à suivre, en nous engageant de plus en plus dans un mouvement de guerre qui nous mènera certainement à une catastrophe pour l'ensemble des populations? Ces populations souffrent en Ukraine, en Russie et elles commencent à dangereusement souffrir chez nous. On s'émeut de temps en temps: quand un journaliste est assassiné en Ukraine, on en parle, mais on ne parle plus par contre de la journaliste qui a été assassinée en Palestine.

Monsieur le premier ministre, à ce sujet, avez-vous reçu une réponse du ministre des Affaires étrangères israélien à la suite du courrier que vous lui avez envoyé pour lui demander sa position par rapport à l'assassinat de cette journaliste en Palestine?

En ce qui concerne la défense, on s'inscrit dans une continuité. La sagesse populaire dit qu'à chaque chose malheur est bon. C'est vrai qu'il va peut-être y avoir un sursaut de prise de conscience par les pays européens pour se doter d'une défense européenne. Vous avez dit qu'on a été naïf. Tout le monde n'était pas naïf parce que, depuis le temps que l'on prône cette défense européenne, j'entends bien que deux objectifs sur les trois ont été atteints. Sommes-nous capables de nous mettre d'accord sur des équipements en temps et en heure? Ou allons-nous continuer à dépendre des États-Unis pour doter la défense européenne, ce qui serait, comme pour les F35, une forme de dépendance stratégique? On aurait pu créer une défense européenne il y a très longtemps mais nous étions bloqués par la Grande-Bretagne qui n'en voulait absolument pas. Elle aurait pourtant été bien utile aujourd'hui.

01.07 **Annick Ponthier** (VB): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de eerste minister, er rijzen nog heel wat vragen. U verklaart dat er overeenstemming is bereikt over het zesde sanctiepakket. De Europese Unie

werkt ook aan een regeling om de prijzen te stabiliseren en gunstigere tarieven af te dwingen. Een piste om de prijzen te begrenzen wordt op dit moment nog uitgewerkt. Er wordt over een aantal ideeën nagedacht, zoals importtaksen.

Hoe zal die regeling er concreet uitzien? In welke mate zal die regeling voor ons land de verwachte inflatie kunnen drukken? Welke piste zal ons land voorstellen om de inflatie in België te drukken?

Er is sprake van een nieuw engagement met betrekking tot Oekraïense ontheemden. Hoe wordt de verdeelsleutel tussen de verschillende lidstaten concreet vastgelegd? Ligt de focus op vestiging in de eigen regio? Is er zicht op een eventuele terugkeer naar veilige gebieden in Oekraïne of de omliggende landen? Veel vluchtelingen zouden immers graag naar hun thuisland terugkeren wanneer het veiliger wordt. Hoe pakt de Europese Unie dat concreet aan?

Volgens het verslag wordt 9 miljard euro macrofinanciële bijstand aan Oekraïne verleend. Wat zal de verdeelsleutel tussen de lidstaten zijn?

Zoals de heer Flahaut al vermeldde, lijkt diplomatie in het hele verslag afwezig. Er is afgesproken om de militaire steun verder op te drijven in het kader van de Europese Vredesfaciliteit. Welke rol speelt diplomatiek overleg op dit moment of welke rol heeft het gespeeld op de recente top van de Europese Raad?

Voor defensie ligt de focus volgens u op twee pijlers: minder fragmentatie en meer economische, industriële en maatschappelijke return. Wat hebt u op die Europese top verklaard inzake onze bijdrage aan het hogere defensiebudget op Europees niveau? We moeten volgens u onafhankelijker worden en een discussie voeren over die bijdrage van 2 %. Hebt u uw pleidooi dat u in de binnenlandse pers hebt gehouden op die top herhaald? Wat is uw invulling daarvan?

Met betrekking tot de voedselzekerheid zou ik van u willen weten of er al meer zicht is op hoe men de verwachte migratiestromen uit het Midden-Oosten en Afrika op Europees vlak zal counteren. Dat zal namelijk het door Poetin gewenste gevolg zijn van de globale voedselonzekerheid die hij op dit moment voor ogen heeft door de blokkade van de graanexport uit Oekraïne. Kunt u zeggen hoe men daarop vooruitkijkt of hoe men op Europees niveau proactief te werk gaat om de migratiestromen tegen te gaan?

Dan refereer ik nog kort, mevrouw de voorzitter, aan de vragen die ik voor deze commissie had ingediend en die ik graag beantwoord had gezien. Ik heb het vooral over de houding van de premier en de Europese Commissie ten aanzien van het eventuele Oekraïense EU-lidmaatschap. Daarover is al heel veel inkt gevloeid, maar ik zou de premier willen vragen of dat op de top werd besproken. Welke houding hebben wij daarover aangenomen en wat is de houding van de EU-top op dit moment? We hebben namelijk in het verleden de uitspraken van Ursula von der Leyen gehoord, maar ik zou willen weten wat daarvan nu nog overeind blijft.

Ik heb ook nog een vraag in de rand van het defensiedebat. Ik had graag uw standpunt gehoord over de potentiële NAVO-toetreding van Finland en Zweden en het eventuele, bijkomende risico tot escalatie indien die toetreding doorgaat. Dat lijkt uiteraard waarschijnlijk en wij hebben daar, voor de goede orde, geen enkel probleem mee. Dat zijn immers autonome beslissingen van die staten. Kunt u echter zeggen of er op dit moment diplomatieke initiatieven worden genomen door de EU en eventueel door de NAVO om een escalatie door die toetreding te voorkomen?

01.08 Michel De Maegd (MR): Monsieur le premier ministre, je voudrais tout d'abord avoir une pensée pour le journaliste français Frédéric Leclerc-Imhoff de BFMTV qui a été tué dans l'exercice de sa profession suite à un bombardement russe qui a frappé un bus humanitaire. C'est déjà le huitième journaliste qui a perdu la vie en cent jours de guerre en Ukraine. Pour avoir expérimenté moi-même ce dur métier de reporter de guerre – au Kosovo notamment –, je sais quels dangers cela représente et je sais surtout que la presse est un contre-pouvoir essentiel dans toute démocratie.

Je pense qu'il est important d'avoir une prise de position, un message commun de l'Union européenne – et de la Belgique – auprès de la corporation des journalistes mais aussi auprès de Moscou, qui n'a aucune gêne à assassiner ses propres journalistes ou opposants, même au-delà de ses frontières. Nous devons envoyer un message sans équivoque auprès de cette corporation des journalistes puisque les victimes se comptent malheureusement par dizaines chaque année, que ce soit en Ukraine, en Palestine ou ailleurs, dans tous les théâtres de conflits. Il est important de pouvoir s'exprimer en ce sens.

S'agissant du sixième paquet de sanctions contre la Russie, vous dites qu'on touche aux limites de l'exercice et je partage votre point de vue. Les sanctions ne sont pas un exercice d'auto-flagellation mais, ne soyons pas hypocrites, on connaît la situation sur le terrain. Il y a des bombardements terribles en ce moment même à Severodonetsk dans le Donbass. D'autres sanctions seront à mon estime probablement nécessaires dans cette situation.

Or ce sixième paquet de sanctions fut très difficile à négocier. Quel sera le sort du prochain paquet de sanctions à vos yeux? Quelles leçons politiques doit-on tirer pour négocier le suivant?

Est-on favorable à utiliser les fonds russes saisis pour reconstruire l'Ukraine? Quid des fonds gelés de la Banque centrale russe? Vous avez dit qu'il faudrait une base juridique très solide pour cela. Cette thématique a-t-elle été abordée lors du Conseil?

Au-delà des sanctions, quid de l'unité politique de l'Union européenne concernant notre politique avec la Russie à moyen et long termes? Va-t-on isoler la Russie tant que Poutine sera au pouvoir? Aurons-nous seulement des contacts pour négocier avec Moscou des accords humanitaires ou un accord sur l'Ukraine? Y aura-t-il un maintien des sanctions sur le long terme ou une nouvelle guerre froide? Quelle est la vision de l'Union européenne sur une perspective plus large et plus longue?

S'agissant du pétrole russe, je me réjouis que vous ayez entériné cette sanction qui concerne 30 milliards de profits pour Moscou, alors que le gaz représente 20 milliards de profits. Concrètement, les partenaires européens boycotteront désormais les produits pétroliers russes qui sont acheminés par la voie navale.

Dans la pratique, comment comptez-vous préserver l'intégrité de notre marché commun et la concurrence dans ce marché, à partir du moment où certains n'auront qu'à ouvrir le robinet, si vous me permettez l'expression, alors que d'autres se verront dans l'obligation de repenser l'ensemble de leur chaîne d'approvisionnement? Certains de nos partenaires réclament d'ores et déjà une extension de ce principe aux ressources gazières. Quelle est la position de notre pays quant à cette potentielle extension de l'embargo du pétrole russe au gaz russe?

J'en arrive ainsi à mon troisième point qui a trait au blé. On peut voir la tension sur les marchés internationaux concernant celui-ci. À cela vient s'ajouter le vol du blé ukrainien par les Russes qui est profondément choquant, blé qui part notamment vers la Syrie. Il y a la remontée des prix sur ce marché agricole. Il y a également ce point clé qui a trait à la question de savoir quel est le sort qui est réservé au blé qui est stocké dans le port de la ville d'Odessa? Comme on le sait, cette ville et ce port sont minés par les Ukrainiens pour se protéger des Russes. Que va-t-on faire pour encadrer les bateaux ukrainiens de la mer Noire vers le Bosphore? Va-t-on participer à la rédaction et à l'adoption d'une résolution au Conseil de sécurité visant à forcer les Russes à afficher leur position ou va-t-on simplement fermer les yeux alors que la Russie a peut-être décidé d'affamer les acheteurs du sud du continent ou du globe? Selon moi, la Belgique a un rôle diplomatique à jouer en la matière et je voudrais vous entendre sur cette question. Quid du déminage du port d'Odessa ou des autres régions d'Ukraine? La Belgique a une expertise en la matière. Il serait intéressant de voir dans quelle mesure notre pays pourrait y participer.

Mon quatrième point concerne la transition énergétique que vous avez évoquée. Les 27 veulent accélérer – c'est effectivement fondamental – les efforts en la matière, notamment par la mise en place rapide du plan REPowerEU auquel vous avez fait allusion ou encore l'accélération des procédures d'octroi de permis pour les projets ayant trait aux énergies renouvelables. D'ailleurs, de tels projets sont déjà massivement présents dans le plan NextGenerationEU. Dans quelle mesure cet effort d'accélération supplémentaire est-il assimilable pour notre tissu économique, nos administrations, les particuliers? Ne risque-t-on pas de perdre en chemin certains des États membres des 27 qui pourraient être désavantagés par une économie moins forte, moins résiliente, moins innovante? En d'autres termes, cette surenchère ne risque-t-elle pas de conduire à une Europe à deux vitesses?

J'aborderai le dernier point qui concerne la Défense. Je me réjouis de l'adoption du mécanisme des achats groupés. Je pense que c'est une énorme avancée pour la défense européenne. Mais on sent aussi la volonté de privilégier les entreprises européennes – je vous l'avais déjà suggéré lors du briefing – et les entreprises belges également. Quelle base juridique pourrait-on utiliser en la matière? Est-on prêts à construire juridiquement un *buy european act* en matière de défense? Ce sont mes questions, monsieur le premier ministre.

01.09 Steven De Vuyt (PVDA-PTB): Mijnheer de premier, de oorlog in Oekraïne is nu al meer dan drie maanden volop aan de gang en veroorzaakt uiteraard nog gigantisch veel humanitair leed. Ook bestaat nog steeds het risico van een verdere escalatie. Ik haalde het vanochtend al aan: we moeten uitkijken dat het conflict niet groter wordt en ook niet nog meer wordt gekaapt, ook niet door de Verenigde Staten, die natuurlijk een andere geopolitieke agenda hebben dan wij of de Europese Unie.

Men heeft al aangegeven dat men de oorlog zo lang mogelijk wil laten aanslepen, met de bedoeling Rusland verder uit te putten. Eerder had men al aangegeven dat het op termijn misschien wel de bedoeling is om de regimewissel te faciliteren. Het gaat er dus niet alleen om de Russische opmars in de Donbas tegen te gaan, het gaat om veel meer. Volgens mij is dat gevaarlijk, want hoezeer we Poetin ook verwensen en hoezeer we ook wensen dat hij uit het zadel wordt gelicht en dat er iemand anders aan de macht wordt gebracht, zolang hij daar blijft zitten en zolang Rusland ook een buurland van de Europese Unie blijft, moeten we uiteraard alles in het werk stellen om – naast druk zetten, sancties instellen en wapens leveren – te proberen de actieve vredespolitiek opnieuw aan te zwengelen en het pad van de diplomatie te blijven bewandelen, om ervoor te zorgen dat het niet verder escaleert.

De gevolgen van de sancties laten zich wereldwijd voelen. Daarnet zei u het nog dat we ervoor moeten zorgen dat we daarmee niet aan zelfkastijding doen en dat we onszelf niet in de voet schieten. Nu al zorgen de sancties voor heel wat collateral damage, zijdelingse schade. Ik zou zelfs al durven te stellen dat er een zekere wanverhouding bestaat tussen, enerzijds, proberen de oligarchen en Poetin pijn te doen en, anderzijds, het leed van de werkende bevolking, ook in ons land, zo goed mogelijk te verzachten. Ik vrees dat er nu al een wanverhouding is, want door ook het zesde sanctiepakket aan te kondigen, weten we nu al dat de brandstofprijzen aan de pomp nog meer zullen stijgen.

We zitten dus nu al in een situatie dat de gemiddelde werkende mens in België een historisch ongezien groot deel van zijn inkomen moet besteden aan brandstof om nog op zijn werk te raken. U hebt het over draagvlak, u zegt dat we het draagvlak moeten behouden om de sanctiepolitiek te kunnen blijven voeren, maar ik vrees dat dat draagvlak nu al volledig weg is. Hoe wilt u het immers blijven verantwoorden en uitleggen? De brandstofprijzen zullen blijven stijgen. U zegt dat Rusland wordt geraakt in zijn oorlogskas, in zijn oorlogsinspanningen. Op zich is dat inderdaad een nobele doelstelling, maar als we puur geopolitiek kijken naar de wereld en abstractie maken van het Westen dat sancties oplegt, en als we dan op wereldvlak kijken, dan moeten we vaststellen dat Rusland in principe niet volledig geïsoleerd is. Rusland kan zijn handelscijfer ten dele compenseren en herstellen door grotere en meer lucratieve contracten af te sluiten met bijvoorbeeld India of China. We moeten in die zin vermijden dat we onszelf pijnigen, wat we nu toch doen, en dat Rusland gewoon een uitweg heeft.

Hoe vermijden we daarnaast dat derde landen Russische olie inkopen en onderweg van vlag en tanker veranderen, waardoor de olie toch nog in Europa terechtkomt en we die wel duurder betalen, terwijl het nog altijd Russische olie is? Als we op geopolitiek vlak willen vermijden om olie te importeren uit een land dat agressie organiseert tegenover een soeverein land, moeten we ons wel de vraag stellen of we bij een versnelde afkoppeling van Russische olie en een opgevoerde aanvoer vanuit het Midden-Oosten, met onder meer Saoedi-Arabië, niet te maken hebben met eenzelfde stokebrand, die verantwoordelijk is voor heel wat humanitair leed in Yemen. Ondertussen zijn daar al 400.000 doden gevallen.

Verder is er nog een belangrijke klimaatinvloeshoek. Schaliegas komt weer in beeld en waarschijnlijk boren we voorraden aan uit de Verenigde Staten om onze energietoevoer te verzekeren. We weten dat dit op milieuvlak enorm verontreinigend is en dat het op klimaatvlak de klimaatontarding verder zal doen toenemen. Bij fracking komt immers veel methaan vrij, wat een gevaarlijk broeikasgas is.

Premier, ik denk dat de collateral damage nu al heel groot is, en dit niet alleen voor de werkende bevolking in België en Europa. De wereldwijde voedselcrisis die zich nu al voltrekt, zal nog erger worden door de sancties en de tegenmaatregelen. Dat is een pijnpunt in de analyse. Geen enkel land buiten het Westen legt Rusland sancties op, zelfs NAVO-lidstaat Turkije doet dat niet. We zitten bijna in een situatie waarbij die landen hun toegang verzekeren tot Rusland en er nog meer naartoe worden gedreven, waardoor de prijzen stabiel blijven en Rusland zijn handelscijfer kan herstellen. Wij daarentegen zijn onszelf economisch en sociaal-economisch enorm aan het ondergraven. Ondertussen zullen we ons ook blauw betalen aan natuur- en milieuverontreinigend schaliegas uit de Verenigde Staten en zullen we de invoer vanuit het Midden-Oosten waarschijnlijk ook opvoeren.

Daarnaast is energieonafhankelijkheid op lange termijn heel belangrijk, maar door de afschakeling nu heel snel en schoksgewijs door te voeren, zien we dat steenkool opnieuw zeer aantrekkelijk wordt als energiebron. Ironisch genoeg zien we ook dat de grote multinationals en petroleumgiganten door de hoge brandstofprijzen nog meer worden gestimuleerd om nieuwe gebieden te gaan ontdekken en ontginnen. Dat is een heel contraproductief effect, dat we zeker niet beogen.

Alle reserves en bekommernissen die we meegeven zijn dus enkel maar bedoeld als motivatie om deze regering nogmaals op te roepen en aan te moedigen om alle inspanningen te doen om bij te dragen aan een zekere de-escalatie en om het pad van onderhandelde vrede ook niet uit het oog te verliezen. Denk bijvoorbeeld aan Italië, dat ook een vredesplan heeft voorgesteld.

We moeten ook proberen de historische traditie van ons land te respecteren om bij te dragen tot ontspanning en om de dialoog te bevorderen, in plaats van als slaapwandelaars mee terecht te komen in een verdere opschaling en escalatie van het conflict, met alle gevolgen van dien.

Het is misschien een slogan, maar toch belangrijk om te herhalen. Rusland is met een oorlog begonnen. Dat is een spijtige zaak. We hadden er alles aan moeten doen om dat te vermijden, maar Rusland heeft anders beslist. Nu komt het er wel op aan om de oorlog zo snel mogelijk te beëindigen. Oorlogen mogen immers niet gewonnen of verloren worden. De gevolgen zijn nu al desastreus. De gevolgen van de sancties zijn nu al desastreus. Er is nu al een wanverhouding, ook voor de bevolking en de voedselzekerheid. Het zal nog desastreuzer worden, zeker als we blijven volharden in een sanctiepolitiek die volgens ons inefficiënt is.

Als men op het pad van de sancties verdergaat, moet men ook het fatsoen hebben om de Belgische bevolking te helpen met het betalen van hun brandstofprijzen. De mensen begrijpen niet dat er nu nog enkele miljarden bij komen voor Defensie op een moment dat werkende mensen in dit land ook ferm aan het bloeden zijn.

01.10 Goedele Liekens (Open Vld): Mijnheer de eerste minister, wij weten allemaal dat het wapen van de verkrachting massaal wordt ingezet in Oekraïne. Ik spreek van een wapen, want de verkrachting wordt als een wapen gebruikt en doelbewust ingezet als strategie. Wij hebben daarover een resolutie goedgekeurd om die praktijk te veroordelen en te onderzoeken, maar ondertussen gaan de Russische soldaten gewoon hun gang. De slachtoffers zijn gemaakt: meisjes, vrouwen en ook mannen zijn massaal het slachtoffer van seksueel geweld in die smerige oorlog.

Er bereiken ons nu alarmerende berichten dat er onder de vluchtelingen heel wat meisjes en vrouwen zijn die zwanger zijn na een verkrachting. Zij zoeken dan in Polen een abortus. Wij kunnen ons daar uiteraard wel iets bij voorstellen, maar wij weten ook allemaal dat Polen een heel strenge abortuswetgeving heeft.

In principe is abortus na een verkrachting legaal in Polen, maar volgens Amnesty International is dat in de praktijk eigenlijk helemaal niet het geval. Het is in de praktijk eigenlijk bijna onmogelijk om daar een abortus te krijgen, door de wetten die werden verstrengd in 2020. Artsen weigeren een abortus gewoon, vooral uit angst voor de juridische gevolgen. Een paar maanden geleden hebben wij nog het verhaal gehoord van een jonge vrouw die overleden is omdat een arts weigerde een overleden foetus weg te halen. De situatie is daar dus schrijnend.

Hier en daar is er wel hulp: er is Abortion Without Borders, een ngo die vrouwen daar helpt aan abortusmedicatie en hen helpt om naar landen te reizen waar een abortus makkelijker is. De telefoon van dergelijke organisaties staat echter roodgloeiend. Zij krijgen massaal oproepen van Oekraïense vrouwen die hulp zoeken.

Wij hebben de abortuswetgeving in Polen al vaker besproken en veroordeeld. U bent daar ook altijd zeer moedig in geweest. Misschien is het niet het moment om Polen maar weer eens te veroordelen, maar wij moeten toch actie ondernemen.

Hebt u deze situatie reeds aangekaart bij de Poolse regering? Welke stappen heeft ons land als EU-lid ondernomen?

Hoe kan België ertoe bijdragen dat Oekraïense vrouwen over voldoende abortus- en morning-aftermedicatie kunnen beschikken waar zij zich ook bevinden – het is immers niet alleen moeilijk in Polen – en dat Oekraïense vluchtelingen de nodige informatie krijgen? Ook dat is immers belangrijk. Zijn er sensibiliserings-

en informatiecampagnes opgestart? Wat heeft België gedaan om daarbij te helpen?

Ik heb nog een andere vraag over Oekraïne. Er is verontrustend nieuws dat kinderen met zware beperkingen in het westen van Oekraïne worden achtergelaten in overbevolkte, geïmproviseerde zorgcentra. De medewerkers van die centra zitten met de handen in het haar. Ze hebben noch de middelen, noch de kennis, noch de opleiding om de gepaste zorg te bieden. Alle goede wil ten spijt, weten ze niet hoe ze met die kinderen moeten omgaan. De onderzoekers van DRI zagen vastgebonden kinderen, achtergelaten in donkere en slecht verluchte kamertjes, al huilend in hun eigen uitwerpselen, zichzelf verwondend. Het is totale kommer en kwel. Zelfs de meest essentiële basiszorg is er vaak niet voorhanden. De instellingen doen hun best, maar moeten roeien met de riemen die ze hebben. We kunnen die kinderen toch niet aan hun lot overlaten?

Bent op de hoogte van het DRI-rapport? Weet u of er ter plaatse ngo's actief zijn om die achtergelaten kinderen te helpen? Hebt u zelf ideeën over de manier waarop we die kinderen in veiligheid kunnen brengen? Welke rol zou België daarin kunnen spelen?

01.11 Vicky Reynaert (Vooruit): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de eerste minister, ik heb eerst en vooral een aantal vragen met betrekking tot het zesde sanctiepakket en over het gelijke speelveld wat betreft de olieboycot.

Op het eerste gezicht lijkt dat gelijke speelveld niet bewaard als we maar een deel van de Russische olie van de Europese markt weren en bepaalde landen nog altijd Russische olie importeren via pijpleidingen. In de conclusies van de Europese Raad staat te lezen dat de Europese Commissie daartoe maatregelen moet nemen en daarop toezicht moet houden. Hoe zal men dat aanpakken? Is daarover gediscussieerd?

Er is ook beslist dat die bevoorrading via pijpleidingen een tijdelijke uitzondering is. Wat is 'tijdelijk'? Zal de Europese Raad daarover nog een beslissing nemen? Wanneer?

Het zesde sanctiepakket is een compromis. Het is jammer dat het initiële voorstel het niet heeft gehaald, omdat Viktor Orbán in internationale media, ook buiten Europa, de overwinning claimt. Daarmee verspreidt de Europese Unie een wat vreemd beeld over haar beleid ten aanzien van Rusland.

Houdt het zesde sanctiepakket ook een *shipping insurance ban* in? Is de boycot dus enkel geldig op de import over zee van Russische olie naar Europa of gaat het ook over het transport van Russische olie door Europese rederijen naar de rest van de wereld? In het laatste geval zou de boycot natuurlijk een heel groot effect hebben, in het eerste geval loopt men meer risico op substitutie.

Zullen de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk zich bij die sancties aansluiten? Als het Verenigd Koninkrijk zich niet bij de sancties aansluit, verzwakt dat het effect ervan.

De inkt van de conclusies van de Europese Raad is nog niet droog of sommige EU-lidstaten spreken al over een zevende pakket met sancties op gas. President Macron alludeerde erop dat hij daar voorstander van is en verwees naar de geringe afhankelijkheid van Frankrijk van Russisch gas. Waarom is het zesde sanctiepakket voor u een eindpunt inzake energiesancties?

De diamanthandel is nog altijd niet opgenomen in een sanctiepakket. Ik vermoed dat u zult antwoorden dat dat niet in de voorstellen van de Europese Commissie is opgenomen en daarom niet wordt besproken op Europees niveau. Toch zijn er argumenten om ook op dat gebied iets te ondernemen, omdat via de opbrengst van de diamanthandel, meer bepaald via Alrosa, het Russische leger wordt gefinancierd. We financieren op die manier dus ook de oorlog in Oekraïne. President Zelenski heeft in dit Parlement uitdrukkelijk gevraagd dat België daartegen maatregelen zou treffen. Op administratief niveau is een *options paper* opgesteld, maar op politiek niveau zijn nog geen beslissingen genomen. Wanneer zou dat gebeuren? Zullen we maatregelen treffen tegen de diamanthandel? Wanneer?

In de Raadsconclusies lezen we dat de Raad er bij Rusland op aandringt om onmiddellijk een einde te maken aan de aanvallen en zijn troepen en materieel onmiddellijk en onvoorwaardelijk terug te trekken uit het gehele grondgebied van Oekraïne, binnen zijn internationaal erkende grenzen. Is dat hoe de Europese Raad het eindspel ziet? Gaan wij daarmee niet verder dan wat Oekraïne bij monde van president Zelenski zelf vraagt, namelijk een terugkeer naar de situatie van vóór 24 februari 2022? Is er tijdens de Europese Raad gediscussieerd over die zin?

Aansluitend bij de vorige vraag: veel mensen maken zich zorgen dat de opties voor diplomatieke onderhandelingen met Rusland, ook door de Europese Unie, vandaag niet voldoende zijn uitgeput. Wat is uw standpunt daarover? Hebt u daarover iets vermeld tijdens de Europese Raad?

Ik heb ook een tweetal vragen over energie. Ten eerste, de *gas price gaps* hebt u al eens eerder op de agenda geplaatst tijdens de top van Versailles in maart 2022, waarvoor ik u wens te feliciteren. Daar hebt u immers uw nek al uitgestoken door dat punt op de Europese agenda te plaatsen.

Het mechanisme dat nu nader moet worden onderzocht door de Europese Commissie, verschilt van dat eerdere voorstel. Het gaat over de plafonds op invoerprijzen, wat een afzwakking betekent.

Kunt u nader toelichten waarom voor die optie is gekozen, dus om de plafonnering op de invoerprijzen te plaatsen?

Hoe ziet u de timing om daarover tot een akkoord te komen? Nu moet de Europese Commissie immers met een voorstel komen, maar nadien volgt nog steeds een besluitvormingsproces dat moet worden gevolgd.

Zijn de afspraken over de groepsaankopen voor energie vrijblijvend? Wij zien dat Duitsland onderhandelt met Qatar en dat Italië naar Algerije is gestapt. Wat is ter zake precies afgesproken? Doet iedereen mee of krijgen we een soort *déjà vu* met de vaccins, waarbij iedereen eerst afzonderlijk probeert te onderhandelen om dan later tot de conclusie te komen dat het toch beter is om dat samen te doen?

Ik heb nog een laatste vraag, over de voedselzekerheid en de voedselcrisis. Wij zien dat Rusland duchtig propaganda verspreidt, vooral in Afrika, en beweert dat de voedselcrisis het gevolg is van westerse sancties. Dat discours wordt hier in België ook duchtig overgenomen door bepaalde politieke partijen, terwijl de waarheid natuurlijk net omgekeerd is. Het zijn de inval in Oekraïne, het bombarderen van het land en het blokkeren van de Zwarte Zee die een van de grote oorzaken zijn van de voedselcrisis, naast natuurlijk de coronacrisis en de klimaatverandering.

Het is van groot belang dat de Europese Unie een sterk antwoord biedt op de voedselcrisis en zodoende ook reageert op de propagandaleugens vanuit Rusland. Doen wij dat niet, dan zullen wij een aantal Afrikaanse landen voorgoed kwijt zijn.

Op welke manier zal ons land de uitvoer van landbouwproducten uit Oekraïne helpen ondersteunen? Ik heb begrepen dat er sprake was van het inzetten van ontminningsdiensten in de Zwarte Zee. Klopt dat? Ten slotte, kan ons land een rol spelen om producten over land weg te krijgen?

01.12 **Georges Dallemagne** (Les Engagés): Monsieur le premier ministre, je vous remercie pour ce débriefing. Je pense que l'essentiel a été préservé, c'est-à-dire l'unité européenne. C'était vraiment très important. Je m'en réjouis. Il est vrai que cela a été fait au prix de concessions importantes à l'égard de la Hongrie, qui est décidément un boulet à bien des égards, pour essayer d'avoir une stratégie ambitieuse au niveau européen. J'ai vu M. Orbán se réjouir de tout cela. Je pense qu'à terme, il n'y a pas lieu de se réjouir de ce blocage systématique par rapport au projet européen. On pourra en tirer des leçons pour l'avenir. Malgré le prix qu'il y a eu à payer, nous sommes restés unis. C'est le message politique le plus important que nous avons adressé au monde, à la Russie, à l'Ukraine. C'est cette unité de l'Union européenne.

Par rapport à ce sixième paquet de sanctions, quelle a été jusqu'à présent la hauteur du financement de la Belgique au conflit ukrainien depuis qu'il a démarré, à travers les achats de gaz et de pétrole? Si vous ne disposez pas de cette information, je ne manquerai pas de vous reposer la question. Quel serait, dans le scénario d'un désengagement sur le pétrole mais pas sur le gaz, la hauteur du financement de ce conflit dans les prochains mois jusqu'à la fin de l'année, puisque c'est un conflit qui risque de durer longtemps? À un moment donné, il est important que les Belges puissent connaître notre contribution à l'effort de guerre russe et ukrainien. Pour ce qui est de l'Ukraine, on le connaît.

Je vous entends sur le fait qu'il faut d'abord mesurer l'impact des sanctions avant de parler d'un septième paquet. Mais j'ai rarement des informations sur la manière dont nous évaluons cet impact. Quels sont, pour vous, les critères sur lesquels il faut se baser pour mesurer l'impact des six paquets de sanctions qui ont été pris? Il est important d'avoir une grille d'évaluation qui nous permette de savoir si on est dans le bon, de quelle manière cela fonctionne et pourquoi on pense que cela fonctionne.

Vous dites que l'idée n'est pas de se faire mal à nous-mêmes. Là, je ne peux pas vous suivre, monsieur le premier ministre. L'idée selon laquelle nous pourrions être solidaires avec l'Ukraine et avoir des sanctions mais que cela ne nous ferait aucun mal, non! Il faut être pédagogique à cet égard vis-à-vis de la population. Évidemment que cela a un coût pour nous aussi! Évidemment que cela a un impact pour nous aussi! Je pense que la population belge (et européenne) peut comprendre que des sanctions peuvent aussi avoir des effets sur nous-mêmes, sur notre prospérité et notre niveau de vie. Il s'agit d'en mesurer l'importance et de protéger les personnes les plus vulnérables, les plus à risque. Il ne faut pas continuer à avoir un message selon lequel cela n'aurait pas d'impact sur nos populations. Cela n'est pas bon. Cela alimente les discours populistes – nous l'entendons d'ailleurs. Et ce n'est pas vrai. Je crois qu'il vaut mieux dire quel pourrait être l'impact chez nous et, le cas échéant, le mesurer et faire en sorte que les groupes les plus vulnérables soient protégés.

Voilà ce que je voulais dire en guise d'introduction. J'en viens aux questions que j'avais déposées. Monsieur le premier ministre, vous connaissez certaines d'entre elles, mais j'aimerais une mise à jour.

Premièrement, concernant notre représentation diplomatique en Ukraine, où en sommes-nous? Vous savez que la plupart des États membres ont aujourd'hui retrouvé une représentation diplomatique en Ukraine, ont rouvert et ont recouvré un niveau plus ou moins similaire à celui existant avant le conflit. Monsieur le premier ministre, pourquoi n'avons-nous toujours pas de représentation diplomatique? Quand aurons-nous une représentation diplomatique? De quoi avons-nous besoin pour avoir cette représentation diplomatique?

Ma deuxième question porte sur notre stratégie générale par rapport à l'Ukraine. Avez-vous discuté avec vos collègues européens de ce que seraient nos buts de guerre? Nous sommes impliqués dans ce conflit, de manière un peu atypique. Certes, nous ne sommes pas directement impliqués, mais nous sommes attaqués à travers des cyberattaques et il y a des représailles sur le plan commercial. Nous fournissons de l'armement militaire.

Quelle stratégie adoptons-nous? Est-ce toujours celle de l'intégrité territoriale de l'Ukraine? Sur le plan politique, où en est la discussion sur le statut de candidat à l'adhésion de l'Ukraine? Quelle est la stratégie relative à l'armement qui est aujourd'hui débattue entre les États membres de l'Union européenne? Il y a notamment la question de l'armement lourd et d'un armement de plus en plus conséquent pour pouvoir éventuellement restaurer l'intégrité territoriale de l'Ukraine.

Il me paraît important de préciser cela, parce que je crois que la définition précise de nos buts et de nos stratégies nous indiquera les efforts à fournir.

Quel effort allons-nous consentir en matière d'armement de l'Ukraine? Le 21 avril dernier, en séance plénière de la Chambre, vous aviez annoncé 76,9 millions pour l'effort militaire. Cela n'était pas le chiffre que nous avons reçu en commission. Les responsables de la Défense nous avaient communiqué un chiffre deux fois moindre. Dans le troisième ajustement budgétaire, il est question au total de 58 millions d'aide militaire à l'Ukraine. Quel est donc le bon chiffre car différents chiffres circulent? À ma connaissance, c'est celui qui figure dans le troisième ajustement budgétaire. Le confirmez-vous?

J'en viens à présent à la reconstruction de l'Ukraine. Lorsque je vous avais interrogé, vous m'aviez dit que ce n'était pas le moment de parler de reconstruction, car il était bien trop tôt. C'est assez intéressant, car au même moment, le patron d'Enabel, l'agence belge de développement, participait à Vilnius à une réunion sur la coordination européenne en matière de reconstruction de l'Ukraine. Au moment où vous disiez qu'il était trop tôt, le responsable de notre agence belge de développement participait à une réunion à Vilnius sur ce thème.

Les 4 et 5 juillet prochains se tiendra, à Lugano, en Suisse, une conférence internationale "Ukraine Recovery Conference" qui aura à mobiliser des fonds pour la reconstruction de l'Ukraine. Je vous repose la question. Il n'est pas trop tôt pour recevoir une réponse et c'est même très important. Quel sera l'effort de la Belgique dans cette reconstruction? Quels seront les territoires où il se concentrera? De nombreux États membres ont choisi des zones sur lesquelles ils travailleront plus spécifiquement. Je vous avais interrogé sur certaines zones du Donbass où la Belgique possède un patrimoine. Évidemment, aujourd'hui, il est inimaginable d'y envisager une reconstruction. Kharkiv est une ville qui a aussi été immensément détruite.

Il importe de ne pas tarder. J'ai vu souvent, dans les expériences récentes, des délais trop importants dans

la reconstruction de certaines villes. En Irak, la Belgique est intervenue sur Mossoul, et en Syrie, sur Raqqa. Nous avons mis beaucoup trop de temps à nous décider à reconstruire. Dans un cas, c'est l'Iran, et dans l'autre, c'est l'Arabie saoudite qui reconstruisent mais selon leur propre agenda politique. Dès lors, l'Europe doit être là pour reconstruire rapidement et mobiliser des fonds. Je me joins à ceux qui proposent que les fonds des oligarques servent à cette mission.

S'agissant du déminage, nous avons une expertise en la matière. On l'a vu au Cambodge, au Laos ou dans d'autres pays. Le maire de Kiev m'a dit qu'il faudra trois ans pour déminer les bois autour de Kiev et qu'il aura besoin d'une aide internationale. Peut-on mobiliser nos démineurs là-bas ou en formant des démineurs ukrainiens en Belgique ou à travers des ONG? Il serait dommage de ne pas mobiliser notre expertise.

Je me joins aux questions sur l'adhésion de la Suède et de la Finlande.

Enfin, vous vous êtes réjoui qu'en matière de défense européenne, on soit sorti de cette époque de fragmentation et de manque de retours industriels. Vous avez parlé d'une sortie de la naïveté et d'un effort de souveraineté. Vous avez raison, c'est une leçon que nous avons apprise de la pandémie en matière de santé. Nous l'apprenons en matière énergétique et nous l'apprenons en matière de défense. Cette souveraineté est extrêmement importante.

Au sein du nouveau gouvernement français, deux ministres portent le mot "souveraineté" dans leurs compétences: souveraineté industrielle et souveraineté agricole. Je préférerais que ce soit une souveraineté européenne plutôt que chaque État membre travaille sur sa propre souveraineté. Ce serait beaucoup plus intelligent.

Vous avez lié l'effort de 2 % en matière du budget de défense au fait qu'il y ait un pas en avant en matière d'intégration et de retours industriels. Cela semble être acquis. Vous sortez d'un kern qui a débattu de cette question des 2 %. Où en est-on dans la prise de décision de la Vivaldi sur cette question des 2 %? Je rappelle que la mise au niveau des efforts des autres pays membres de l'OTAN fait partie de l'accord de gouvernement. Ils atteindront les 2 % en 2023 et j'aimerais savoir si nous respecterons l'engagement de la Vivaldi et l'engagement auprès de l'OTAN.

01.13 **Sophie Rohonyi** (DéFI): Monsieur le premier ministre, je vous remercie pour votre exposé relatif au sixième paquet de sanctions qui a pu être adopté ce lundi à l'encontre de la Russie lors du sommet européen. J'aimerais revenir dans ma première question sur cet embargo progressif, mais partiel, sur le pétrole russe et l'impact qu'il aurait sur le portefeuille de nos concitoyens. Mon parti a toujours soutenu cet embargo, et je tenais à vous féliciter pour cela. Nous ne pouvons pas, d'un côté, condamner la guerre en Ukraine et, de l'autre, continuer à la financer.

Le problème, comme certains de mes collègues l'ont rappelé, c'est que cet accord n'a été permis qu'en cédant au chantage du premier ministre hongrois Viktor Orbán, qui a ainsi réussi à faire plier les ambitions initiales de l'Union européenne en obtenant pour la Hongrie, mais aussi pour la République tchèque et la Slovaquie, une dérogation à cet embargo, pour maintenir leur accès à l'oléoduc Droujba. Il faut être de bon compte, cette dérogation peut se comprendre au regard de la situation énergétique tout à fait particulière de ces pays, parce qu'ils n'ont pas accès à la mer, mais aussi parce que leurs usines de raffinerie sont héritées de l'ère soviétique.

Il n'en demeure pas moins que l'on peut se demander s'il n'y avait pas lieu de prendre d'autres mesures pour pouvoir adopter dès aujourd'hui un paquet harmonisé de sanctions prises par l'ensemble des pays de l'Union européenne à l'égard du gouvernement russe. Cela aurait eu beaucoup plus d'impact, tout en assurant l'approvisionnement énergétique de ces trois pays à un coût abordable.

Monsieur le premier ministre, quelles sont les mesures prises tant au niveau belge qu'européen pour appréhender les risques de concurrence déloyale, mais aussi d'explosion des prix, qui pourraient ressortir de cet accord, en tout cas pour les consommateurs des pays qui ont accepté cet embargo? Comme vous l'avez très justement dit, cet embargo ne peut pas être un exercice d'autoflagellation. Il doit durement affecter le portefeuille martial de M. Poutine, et non le portefeuille vital de nos consommateurs, qui ont déjà tant de mal à payer aujourd'hui leurs factures d'énergie.

À cet égard, vous avez présenté deux pistes. J'imagine qu'il s'agit des compensations et des "rééquilibrages" que vous avez évoqués devant la presse à l'issue de cette réunion importante, à savoir la

stabilisation des prix grâce à une politique d'achat européenne commune, mais aussi un mécanisme de plafond des prix en cas de flambée aiguë. Par contre, je n'ai pas bien saisi si ces pistes étaient déjà sur les rails de la Commission européenne ou s'il s'agit uniquement de propositions qui ont été avancées par le gouvernement belge. J'aimerais obtenir des clarifications à ce sujet.

Dans tous les cas, ces pistes doivent à mon sens pouvoir être mises en place le plus vite possible, tout en sachant qu'elles ne répondent pas à l'autre nécessité qui découle de cet embargo, à savoir trouver de nouvelles sources d'approvisionnement énergétique. On parle aujourd'hui beaucoup du Nigeria, de l'Angola, de l'Algérie, des États-Unis, mais aussi des Émirats arabes unis ou encore de l'Arabie saoudite. C'est quand même assez inquiétant à plusieurs égards. D'abord, l'Arabie saoudite et la Russie entretiennent des liens très étroits - l'Arabie saoudite n'a pas condamné la guerre en Ukraine. Ensuite, c'est inquiétant au vu de la manière dont les droits humains sont bafoués chaque jour en Arabie saoudite. Si l'on est en droit de critiquer la guerre menée en Ukraine par Vladimir Poutine et le gouvernement russe, il faut être cohérent dans le choix des pays vers lesquels on se tournerait pour nous approvisionner en énergie. Quels sont les résultats des négociations en cours avec ces pays et quelles garanties pouvons-nous aujourd'hui en attendre?

L'autre question soulevée par cet embargo est la manière dont il pourra effectivement s'étendre, dès que possible, à l'ensemble des pays de l'Union européenne. La courte période d'exemption laissée à la Hongrie, la Slovaquie et la République tchèque n'a en effet toujours pas été définie. Vous avez souligné que la Commission européenne exercera un suivi pour veiller à ce que cela ne dure pas plus longtemps que nécessaire. Pouvez-vous nous dire en quoi consistera ce suivi?

Enfin, pouvez-vous nous expliquer en quoi consiste la pause dans l'escalade de sanctions prises à l'encontre de la Russie que vous avez évoquée? Vous avez dit à l'instant que l'on aurait touché aux limites de ces sanctions. Que cela signifie-t-il concrètement? La Belgique renoncerait-elle purement et simplement à demander un embargo sur le gaz russe?

Ma deuxième question porte sur les droits fondamentaux des réfugiés ukrainiens, qui sont aujourd'hui remis en cause dans leurs pays d'accueil. Je pense en particulier aux personnes LGBTQIA+ qui se retrouvent dans des pays tels que la Hongrie ou encore la Pologne, où l'homosexualité est systématiquement attaquée par les gouvernements en place. Je fais référence aux "zones sans idéologie LGBT" en Pologne ou encore au fait que la représentation de l'homosexualité est de plus en plus interdite dans un nombre croissant d'endroits en Hongrie.

Je pense aussi aux femmes qui risquent de subir des violences sexuelles durant leur fuite d'Ukraine, ainsi que des grossesses planifiées et des accouchements à risque, mais qui ne pourront pas avorter en Pologne, vu la législation ultra restrictive dans ce pays, comme l'a rappelé ma collègue Liekens. Or l'ONG Human Rights Watch s'est montrée très claire à ce sujet, à savoir que la Pologne doit renforcer de façon urgente ses mesures de prévention et de surveillance pour protéger les réfugiés ukrainiens sur son sol, en particulier les femmes victimes de trafic, de violence et de viol.

Monsieur le premier ministre, avez-vous connaissance de violations des droits humains commises contre des réfugiés dans certains pays d'accueil au sein de l'Union européenne? Dans l'affirmative, notre gouvernement a-t-il déjà pris des mesures diplomatiques ou d'un autre ordre pour y répondre? Ces violations ont-elles été abordées lors du Conseil européen des 30 et 31 mai - vous avez indiqué qu'il avait principalement porté sur la question de l'énergie? Comptez-vous soutenir les organisations d'aide locale qui luttent contre les violences perpétrées contre les réfugiés ukrainiens? Comment comptez-vous agir pour aider les réfugiées ukrainiennes pour lesquelles un avortement serait nécessaire? Est-il possible de transférer temporairement ces femmes dans des États - y compris la Belgique - qui l'autorisent?

Enfin, je me dois de vous poser la question de mon collègue, puisqu'il ne pourra pas attendre un deuxième tour. Elle portait sur les candidatures de la Finlande et de la Suède en vue de rejoindre l'OTAN. Confirmez-vous que la Belgique soutiendra une potentielle candidature d'adhésion de ces deux pays? Estimez-vous qu'une telle candidature pourra être approuvée? Si oui, dans quel délai? Avez-vous évalué les risques de représailles militaires russes évoquées par Moscou si l'OTAN entérinait cette double adhésion?

01.14 **Theo Francken** (N-VA): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de eerste minister, ik wil nog even terugkomen op het defensieve en militaire aspect van heel het Oekraïneverhaal. U weet dat ik daarvoor veel belangstelling heb.

U wordt over iets minder dan een maand verwacht op de NAVO-top in Madrid. Dat is mijns inziens de belangrijkste NAVO-top in een decennium. Er komt een nieuw strategisch concept. Het oude, waarbij Rusland wordt gezien als een strategische partner en China zelfs niet wordt vermeld, verdwijnt. Er komt een nieuw strategisch concept waarin toch wel wat puntjes op de i worden gezet, gelet op de laatste ontwikkelingen, mondiaal, geopolitiek, geostrategisch.

U zult ons land daar vertegenwoordigen. Er staan heel belangrijke punten op de agenda. Een van de belangrijkste punten is de uitbreiding van onze alliantie met twee landen in het Noorden, zijnde Zweden en Finland. Ik weet dat België daarachter staat en dat ook actief steunt.

Ik was voor vier dagen in Vilnius, voor het NAVO-parlement. Wij hebben daar ook de *speakers of the House* van Finland en Zweden gehoord. Zij zijn sterk vragende partij. De Turkse delegatie was heel rustig. Ik had meer weerstand verwacht van de Turkse delegatie, maar zij hebben zich zeer rustig, kalm en gedeisd gehouden. Ze hebben zelfs een resolutie over de toetredingsaanvraag van beide landen goedgekeurd. Ik had dat niet verwacht, maar de Turkse delegatie heeft daarmee ingestemd. Ik hoop dat dit zal koelen zonder blazen en dat uiteindelijk, mits een goed gesprek tussen Joe Biden en Recep Erdogan, een akkoord kan gevonden worden.

Mijnheer de eerste minister, misschien kunt u een toelichting geven over de laatste stand van zaken met betrekking tot de onderhandelingen tussen de 29 NAVO-lidstaten en Turkije. Zal Turkije een veto uitspreken? Waar gaat dat naartoe? U hebt daar veel meer kennis van en zicht op dan wij. Het zal ook zeker besproken geweest zijn in het kader van de Europese top van de laatste twee dagen. Hoe zit dat juist met die toetreding? Finland en Zweden zijn uiteraard ook lidstaten van de Europese Unie. Graag wat toelichting.

Dan kom ik tot de NAVO-top. Het belangrijkste wat daar van u wordt verwacht, premier, is op een realistische manier doen wat uw voorganger, de heer Di Rupo, heeft ondertekend in Wales in 2014. Dat is een concreet plan neerleggen voor een investering van 2 % van het bbp in het budget van Defensie. Dat werd beloofd in 2014, maar werd nog altijd niet uitgevoerd. Deze regering zet een stap in de goede richting, een forse stap, en gaat naar 1,54 % in 2030. U weet dat dit onvoldoende is. Ik ben blij dat u dat dossier naar u toe hebt getrokken. Vanmorgen heb ik de minister van Defensie daarover ondervraagd. Die kon zich niet engageren voor die 2 %. Haar antwoord was dat ze geen cijferfetisjist is. Ik heb vooral begrepen dat het politieke signaal luidt dat dit een zaak is voor de premier, waarvoor de PS geen prijs zal betalen en waarmee u uw plan maar moet trekken omdat zij zich daarmee niet wil bezighouden, iets wat u maar moet doen als u dat wilt. Dat is genoteerd. Het is bijzonder betreurenswaardig dat een minister van Defensie niet sterker verdedigt wat haar CHOD bepleit, wat heel haar departement bepleit en wat ook nodig is.

Als ik het investeringsplan van Defensie bekijk, kiezen wij niet voor bewapende drones – iets wat Nederland vandaag aankondigt wel te doen –, kiezen wij niet voor een zware helikoptercomponent – tenzij dit de upgrade van de NH90 zou moeten zijn –, kiezen wij niet voor de aankoop van Chinooks – wat ik betreur en wat Nederland wel zal doen – en kiezen wij niet voor een derde fregat, absoluut noodzakelijk om onze maritieme routes en de Antwerpse en Zeebrugse havens te beveiligen. Daar is bijkomend geld voor nodig.

U weet dat u niet daarheen kunt gaan zonder concreet plan, want u zult de enige zijn. Elk land zal een concreet plan hebben, zij het tegen 2024, tegen 2028, tegen 2030 of uiterlijk tegen 2035. Iedereen zal een plan hebben, dus u moet er ook absoluut een hebben. U weet dat als de groene fractie moeilijk doet, u op onze steun kunt rekenen. Wij zullen u die meerderheid leveren, daarover moet u zich geen zorgen maken. De grootste partij, de grootste fractie van dit land, zal ervoor zorgen dat u niet met gezichtsverlies naar Madrid moet, met alles wat daarbij komt. Dit land heeft al jaren veel vruchten geplukt van de NAVO met het militaire hoofdkwartier in Casteau en het politieke hoofdkwartier in Evere.

Ik wil de collega's toch even herinneren aan wat er in het regeerakkoord staat. Een regeerakkoord is een bijbel voor een regering. In het regeerakkoord staat te lezen dat de regering naar het gemiddelde gaat van de niet-nucleaire Europese lidstaten tegen 2030. Ik begrijp natuurlijk dat als de groenen dat twee jaar geleden ondertekenden, ze niet dachten dat het gemiddelde 2 % zou zijn. Maar ja, dat is natuurlijk niet het probleem van Open Vld, van de premier en de partijen die er wel voor zijn.

Het gemiddelde gaat razendsnel naar de 2 %. Mijnheer de premier, het enige wat u dus moet doen – en u was wat later door de samenkomst van het kernkabinet, dus ik vermoed dat het daarover gegaan is, want mevrouw Dedonder moest er ook zijn – is gewoon verwijzen naar de bijbel van uw regering, uw regeerakkoord. Het gemiddelde van de Europese niet-nucleaire NAVO-bondgenoten, dus zonder Frankrijk, is 2 % tegen 2030.

Laten we dus gewoon het regeerakkoord uitvoeren. Daar kan niemand tegen zijn, want een partij die het regeerakkoord niet uitvoert of er afstand van neemt, desolidariseert zich van het regeerakkoord en krijgt de hete aardappel in de schoot. Hij ligt dus nu bij de heer Nollet en mevrouw Almaci. Wat is dus uw actieplan voor de 2 %, mijnheer de premier? Wanneer zult u dat aankondigen?

Mijn tweede punt zijn de houwitsers. U hebt zich al een aantal keer op het internationale toneel groots getoond. U hebt gezegd dat de solidariteit met Oekraïne heel belangrijk is en dat we er alles aan zullen doen om Zelenski te steunen. U probeert daar, volgens mij, een evenwichtig pad te bewandelen. Er moet mij echter toch van het hart dat ik niet snap hoe wij de houwitsers niet hebben kunnen aankopen. Ik heb deze ochtend goed begrepen van de minister van Defensie dat de houwitsers door iemand anders gekocht werden, maar dat ze wel naar Oekraïne gaan. Ik hoop wel dat ze aan de juiste, Oekraïense kant van het slagveld afgezet zullen worden. Wie heeft deze houwitsers nu eigenlijk gekocht?

Waarom zijn ze ook niet aangekocht door ons? De prijs was blijkbaar ineens te hoog. We zouden ze verkocht hebben voor 15.000 euro per stuk, wat schandalig weinig is. Het werd uiteindelijk tien keer zoveel, dat zou dan 150.000 euro zijn. Dat lijkt me, eerlijk gezegd, nog altijd een faire prijs. Blijkbaar heeft een ander land ze dus gekocht. Heeft Amerika de houwitsers die in Vlaanderen staan dan gekocht? Was het Polen of Litouwen? Wie heeft ze gekocht?

Als we de houwitsers niet kopen, kunnen we misschien wel helpen met het transporteren ervan richting Oekraïne. Waarom steekt u uw hand niet uit naar de natie die ze gekocht heeft, om te helpen bij het transport richting Oekraïne? Ze moeten vertrekken vanuit Tisselt, een deelgemeente van Willebroek, daar staan ze in een grote hangaar. Zult u uw hand uitreiken om hulp aan te bieden voor het transport van die houwitsers? Dat is toch het minste dat we kunnen doen, gelet op het feit dat het toch wel pijnlijk is dat we ze zelf niet hebben kunnen aanschaffen en gelet op het feit dat ze eigenlijk altijd van ons geweest zijn.

De bezorgdheid over een mondiale voedselcrisis is alomane, zeker in de Angelsaksische wereld. Onder andere de Britse delegatie zei eergisteren in Vilnius dat we ervoor moeten zorgen dat de haven van Odessa zo snel mogelijk gedeblokkeerd wordt. Het graan wordt nu vervoerd via vrachtwagens over de grens met Roemenië. Dat gaat echter niet vooruit. Dat zijn veel te kleine tonnages. Met schepen gaat het natuurlijk wel vooruit. U hebt uw veto gesteld tegen het vervoer per trein over Wit-Rusland, omwille van het sanctieregime. Is dat zo? Hoe zit dat juist in elkaar?

Kunnen wij met onze mijnenvegers helpen met de deblokking van de haven van Odessa? Is er sprake van een militaire operatie om weer voor een vaarroute te zorgen, zodat het graan en andere voedingsstoffen uit Oekraïne wegraken? Binnenkort wordt er immers volop geoogst. Zo verlicht de druk op de voedselprijzen op de internationale markten. Bent u bereid om daarbij te helpen of ziet u dat als een teken van oorlog of escalatie naar Rusland, gelet op de aanwezigheid van de Zwarte Zeevloot van Sebastopol in de Zwarte Zee? Wat is het standpunt van de Belgische regering hierover?

01.15 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen): Mijnheer de eerste minister, ik dank u voor uw inleiding. Verschillende collega's hebben al gewezen op de gruwel die zich momenteel afspeelt in Oekraïne. Collega's De Maegd en Liekens zijn ingegaan op veel aspecten en ik zal dus niet in herhaling vallen. U weet dat onze fractie het cruciaal vindt om Oekraïne op alle mogelijke manieren bij te staan en dat we dat doen met heel veel eenheid langs Europese zijde.

Ik wil graag drie punten aanstippen.

Ten eerste, het risico van escalatie, is dat iets wat op uw radar staat en dat wordt besproken tussen de 27 lidstaten van de Europese Unie? Persoonlijk maak ik mij zorgen over de berichten die sporadisch verschijnen over vermeende Oekraïense aanvallen op Russisch grondgebied. Dat is toch een lijn die wordt overschreden? Oekraïne moet zich uiteraard verdedigen en moet elke centimeter van zijn grondgebied verdedigen. Wij helpen daarbij, het Westen doet dat, Europa doet dat, de NAVO doet dat en België doet dat.

Wat is uw visie daaromtrent? Wordt dat besproken tussen de Europese landen?

Een tweede punt betreft de diplomatieke initiatieven die momenteel lopen. Af en toe lezen we over lange telefoongesprekken tussen Poetin en een aantal Europese leiders, zoals de Franse president Macron. Zijn dat zaken die binnen de Europese Unie werden geconcentreerd of zijn dat puur bilaterale initiatieven? Wordt de inhoud daarvan afgetoetst met andere landen of niet? Dat is mij niet altijd duidelijk.

Wat is uw houding op dit moment met betrekking tot diplomatie ten aanzien van Rusland? Is dat iets waarin u gelooft? Als er de afgelopen weken en maanden een iets is bewezen, dan is het wel dat Rusland zich een bijzonder onbetrouwbare partner heeft getoond als het gaat over diplomatie of mogelijke afspraken die kunnen worden gemaakt.

Toch vind ik het belangrijk dat de lange termijn voor ogen wordt gehouden. Als we nadenken over een Europese veiligheidsstructuur op lange termijn, blijf ik herhalen dat het op een bepaald ogenblik nodig zal zijn om ook dat gesprek met Rusland te voeren. We kunnen daar niet onderuit. Is dat iets waarover nu al wordt nagedacht of wordt daarover niet gesproken omdat we ons op dit moment in een crisissituatie bevinden door de Russische agressie?

Ik denk toch dat men die langetermijndoelstellingen voor ogen moet houden indien men handelingen stelt, ook al heeft men momenteel niet de luxe om al stappen in die richting te zetten. Als men op een verantwoordelijke manier nadenkt over het conflict, komt men tot de conclusie dat die langetermijnvisie voor de Europese veiligheidsarchitectuur nodig is. Men zal dus op een bepaald ogenblik met Rusland moeten onderhandelen.

Ten derde, u zei daarnet dat defensie ook verbonden is met autonomie op energievlak. Is er een gedeeld geloof binnen de Europese Unie dat die versnelling inzake hernieuwbare energie hiervoor een middel is? Zijn de 27 lidstaten daarvan overtuigd? De afhankelijkheid van ons land van Russisch gas is vrij klein, maar we weten dat Gazprom de gasleveringen aan Nederland stopt. Heeft dit een impact op België? Kunt u bevestigen dat ons land voorbereid is op een scenario waarin de Russische gasleveringen aan België zouden stoppen?

01.16 **Christophe Lacroix** (PS): Madame la présidente, monsieur le premier ministre, j'ai deux thèmes d'intervention. Le premier sera très bref. Il concerne les déclarations et la position de l'Église orthodoxe russe et de son patriarche Kirill qui vient d'être sanctionné, au même titre que d'autres personnalités de la Russie, pour son comportement et surtout son soutien à la guerre que la Russie livre en Ukraine.

C'est sur un point bien spécifique que je souhaite vous interroger quant aux déclarations du patriarche Kirill qui relèvent, me semble-t-il, soit d'un accès de démence profonde, soit d'un mépris total par rapport aux valeurs élémentaires des droits de l'homme, en particulier des personnes LGBTQI, puisque le chef de l'Église orthodoxe russe a déclaré dans son homélie en mars, au début du conflit en Ukraine que "le conflit ukrainien était au centre des affrontements de civilisations dont l'homosexualité serait un des enjeux". Donc, si je comprends très bien le patriarche Kirill, vous avez, d'un côté, Vladimir Poutine qui dit qu'il faut dénazifier l'Ukraine et, de l'autre, le patriarche Kirill qui semble dire qu'il faut déshomosexualiser l'Ukraine car c'est un grand péril pour la civilisation russe et finalement pour le monde entier. Il va même jusqu'à comparer l'organisation de la Gay Pride à un péché condamné par la parole de Dieu. On se croirait revenu aux temps obscurs de l'inquisition catholique.

Monsieur le premier ministre, au-delà des sanctions qui ont été prises largement concernant le patriarche Kirill, la Belgique s'est-elle positionnée sur les propos homophobes du patriarche et les a-t-elle condamnés?

Le deuxième thème de mon intervention porte sur la visite de la Commissaire aux droits de l'homme du Conseil de l'Europe. Cette visite a eu lieu début mai et a duré quatre jours sur le terrain du conflit en Ukraine où elle a pu constater des violations flagrantes des droits humains et du droit humanitaire avec des preuves de plus en plus nombreuses d'exécutions arbitraires, de tortures et de disparitions forcées et généralisées.

Je ne vous rappellerai pas que c'est essentiel pour établir la responsabilité des violations des droits humains et du droit humanitaire international, puisque cela nécessite une documentation adéquate ainsi que de préserver minutieusement les preuves afin de former des recours qui permettent de traduire les responsables en justice.

La Commissaire aux droits de l'homme du Conseil de l'Europe a déclaré qu'elle s'engageait à les aider sur cette voie, notamment en facilitant l'accès à l'expertise et aux meilleures pratiques existantes dans le domaine de l'assistance psychologique aux victimes de violences sexuelles commises dans le contexte du conflit. Je siége, comme d'autres parlementaires belges, à l'Assemblée parlementaire du Conseil de l'Europe, où j'interrogerai la Commissaire aux droits de l'homme, Mme Mijatovic, en ce sens. Je suis par ailleurs co-auteur d'une proposition de résolution au sein de cette Assemblée parlementaire du Conseil de l'Europe, pour demander l'ouverture d'une enquête pénale internationale sur les actes de violences sexuelles commis dans le cadre du conflit armé en Ukraine.

Monsieur le premier ministre, comment la Belgique s'est-elle exprimée au sujet de cette visite de la Commissaire des droits de l'homme du Conseil de l'Europe au sein du Comité des ministres du Conseil de l'Europe? On sort un peu de l'Union européenne au sens strict du terme. Quelle est la position de la Belgique sur ces questions de violences sexuelles, et sur la reconnaissance du viol comme arme de guerre?

01.17 Peter De Roover (N-VA): Mijn excuses, mijnheer de premier, dat het hier allemaal zo lang duurt, en vooral mijn excuses dat wij zo'n grote fractie zijn. Het gevolg daarvan is dat we veel vragen hebben. Ik zal ze echter heel beperkt proberen te stellen.

Een eerste vraag betreft de 800 miljoen euro steun aan Oekraïne. Op een bepaald ogenblik zijn daar wat misverstanden over gerezen, me dunkt. U hebt dat getal genoemd en vervolgens is in de media de indruk gewekt dat het toch wel om een beetje minder ging. Het gevolg is dat uw communicatie aan twee kanten schade berokkende. U zult het zo meteen ongetwijfeld duiden. Enerzijds bleek u niet zo genereus als de indruk die aanvankelijk werd gewerkt en anderzijds hebt u nogal wat mensen in eigen land doen opschrikken. Zij vroegen zich immers af waarom er 800 miljoen naar Oekraïne ging terwijl er in Pepinster nog altijd mensen in de ellende zitten. Kortom, er zijn wat misverstanden gerezen over de juiste betekenis van dat bedrag. Het zou een goede zaak zijn als u ons daarover vandaag klaarheid kon verschaffen.

Een tweede zaak is belangrijk, maar ook delicaat. We zitten in een oorlog en een oorlog heeft zijn eigen logica. Dan willen wel eens een aantal waarden – hoe zal ik het zeggen – in een andere context komen. Ik heb het dan over de Europese ban op ongewenste Russische zenders. U bent natuurlijk ook een groot voorstander van de vrije meningsuiting en van de vrije uitwisseling van gedachten, maar we moeten nu ook weer niet naïef zijn: de zenders waarover het ging – mevrouw Von der Leyen heeft daar al een heel uitgesproken standpunt over ingenomen –, kunnen bezwaarlijk worden beschouwd als oorden van liberale gedachtevorming. Dat staat buiten kijf.

Ik ben het er absoluut mee eens dat het niet evident is om een houding aan te nemen tegenover het stopzetten van de mogelijkheid om kennis te nemen van berichten van bijvoorbeeld RTR-Planeta of Russia-24 – Russia Today en Sputnik waren al verboden.

Dat neemt echter niet weg dat de beslissing om de toegang tot die mediakanalen stop te zetten, een reactie heeft veroorzaakt. Hoogleraar Dirk Voorhoof, een autoriteit op het vlak van persvrijheid, spreekt in *De Standaard* over “een arbitraire en vooral disproportionele inmenging in de vrijheid van de media”. Die terminologie zal u als liberaal raken. De European Federation of Journalists ging nog een stap verder. De secretaris-generaal, Ricardo Gutiérrez, zei het volgende: “De EU bestrijdt nu propaganda op dezelfde manier waarop Orbán en Poetin dit zouden doen. Het gebeurt totaal niet transparant.”

Ik herhaal dat dit geen zaak is van simplismen. Er zijn inderdaad tegenstanders die desinformatie proberen te verspreiden, dat staat buiten kijf. Dat neemt echter niet weg dat we moeten opletten om ons eigen systeem niet uit te hollen door de bestrijding van de vijanden ervan. Dat is een moeilijke evenwichtsoefening.

Wat is uw visie op de beslissing van Commissievoorzitter Ursula von der Leyen? Hoe reageert u op de kritiek hierop vanuit journalistieke en academische kringen? Is dit wel een bevoegdheid van de Europese Commissie? Is het de taak van de Europese Commissie om ons de toegang tot zulke 'informatiebronnen' te ontzeggen? Over welke nationale instrumenten beschikt u hiervoor? In welke mate vindt u het geoorloofd dat dit door overheden kan worden gebruikt om zenders te verbieden omdat men die inhoudelijk onwenselijk acht?

Wat het onderdeel Oekraïne betreft, zal ik mij tot deze vragen beperken, want er werden al een heleboel andere thema's aangesneden, waar ik me trouwens bij aansluit. Ik ben ook zeer geïnteresseerd in enkele

antwoorden van u op vragen van leden van de Ecolo-Groenfractie.

Els Van Hoof, voorzitter: Na een vragensessie van anderhalf uur krijgt u het woord, mijnheer de eerste minister.

01.18 Minister **Alexander De Croo**: Ik zal beginnen met de antwoorden op uw vragen, mijnheer De Roover.

De bewuste 800 miljoen euro is een provisie die genomen is om een breed scala aan effecten van de Oekraïne-crisis te kunnen opvangen. Een groot deel hiervan zijn effecten die in ons land te zien zijn, zoals de stijgende inflatie. Er zijn ook elementen die rechtstreekse of onrechtstreekse steun aan Oekraïne betekenen. Ik denk dat de duidelijkheid daarover reeds lange tijd gegeven is. Op een bepaald moment heeft een bepaald medium dit bedrag gepositioneerd als steun aan Oekraïne, hoewel het dus eigenlijk gaat om een provisie, een voorziening, voor de totale impact van de Oekraïne-crisis. Dat is eigenlijk een discussie die dateert van bijna twee maanden geleden.

De vraag die u stelt over wat u ongewenste zenders noemt, is inderdaad, zoals u zelf aangeeft, niet evident. Men kan zich afvragen of men een regime dat veelvuldig gebruikmaakt van censuur moet bestrijden met iets wat, in ieder geval door hen, ook als censuur zal worden afgeschilderd.

Persoonlijk ben ik er eerder voorstander van om zaken onder ogen te zien en ze ook te duiden. Het is wel zo dat sommige zenders waarover men spreekt gebruikt worden om op een zeer actieve manier aan desinformatie te doen. Ze hebben maar een doelstelling: onze samenleving destabiliseren. Ze tonen heel vaak complete fabricages die op niets gebaseerd zijn, met enkel als doel om hier zoveel mogelijk chaos te creëren. Het is moeilijk om daar een eenduidig antwoord op te geven. Mijn positie gaat ook eerder in de richting dat men toch zeer voorzichtig moet zijn voor men een bepaald medium helemaal de mond snoert.

Is het een bevoegdheid van de Europese Commissie? Ik ga ervan uit dat als de Commissie dat soort beslissingen neemt, ze goed onderzocht heeft of het haar bevoegdheid is of niet.

Monsieur Lacroix, vous avez posé deux questions. En ce qui concerne l'attitude de l'Église orthodoxe russe vis-à-vis de l'agression à l'encontre de l'Ukraine, nous constatons comme vous son appui sans faille aux thèses du Kremlin et à l'action militaire russe en Ukraine, y compris jusque dans les sermons aux croyants.

Sur la base de ses propos et de ceux des autres prélats du clergé orthodoxe russe, le patriarche Kirill mériterait d'être inscrit sur la liste des personnes visées par les sanctions. Son nom circule publiquement depuis quelques semaines déjà. Vous comprendrez que pour éviter le risque d'évasion de sanction, il ne me revient pas de me prononcer sur ce cas individuel précis avant la publication des textes de sanctions au *Journal officiel de l'Union européenne*.

L'attitude rétrograde et complètement intolérante de l'Église orthodoxe russe envers les personnes LGBTQI est également totalement inacceptable. Comme vous le savez, la Belgique est fortement engagée dans la lutte contre la discrimination fondée sur l'orientation sexuelle et l'identité de genre. Je peux dès lors vous assurer que la situation des personnes LGBTQI en Ukraine ainsi qu'en Russie est une préoccupation majeure de la Belgique, suivie de près par le SPF Affaires étrangères.

S'agissant de la visite de la Commissaire aux droits de l'homme du Conseil de l'Europe, Dunja Mijatović, en Ukraine, lors de la réunion du Comité des ministres du Conseil de l'Europe le 11 mai, notre pays est intervenu pour saluer les démarches et les engagements entrepris par le Conseil de l'Europe. Dans cette intervention, la Belgique a condamné fermement les atrocités commises en Ukraine et a souligné combien il est essentiel que ces crimes ne restent pas impunis.

La lutte contre les violences sexuelles liées aux conflits est une priorité pour la Belgique et est particulièrement d'actualité en Ukraine. Notre pays met en œuvre un quatrième plan d'action national "Femmes, paix et sécurité", dont l'un des piliers est la prévention et la lutte contre les violences sexuelles liées à des conflits.

Mijnheer Francken, u doet wel vaker interessante uitspraken en ik wil nu vooral ingaan op uw uitspraak over de befaamde houwitsers.

U hebt gezegd dat die houwitsers verkocht zijn voor een schandalig laag bedrag. Dat heb ik eveneens

vastgesteld, die houthouters zijn inderdaad verkocht voor 19.000 euro per stuk, als oud ijzer. Ze werden verkocht in de jaren 2015-2016. Ik moet zeggen dat ik ook van mijn stoel viel toen ik dat zag. De toenmalige bevoegde minister was uw partijgenoot, de heer Steven Vandepuut, die de verkoop afgehandeld heeft zonder die op de ministerraad voor te leggen. Ik bedacht namelijk dat ik dat nergens heb zien passeren. Als u over die verkoop vragen hebt, dan moet u zich dus eigenlijk tot hem richten.

Ik vind het net als u zeer verbazend dat over materieel dat vandaag voor een tienvoudige prijs aangeboden wordt toen geoordeeld werd dat het als oud ijzer verkocht moest worden. De reden dat wij er niet op ingegaan zijn, is dat wij een dergelijke winstmarge moeilijk te verdedigen vinden. Als het materieel destijds verkocht was voor de correcte waarde, dan zaten we vandaag misschien niet in die situatie.

In ieder geval heeft Oekraïne duidelijk gemaakt dat dit materieel hen wel interesseert. Het kan misschien op een andere manier georganiseerd worden. Het is jammer dat het zo gelopen is.

Er werden vragen gesteld over de middelen voor Defensie.

In die discussie heb ik mij al meermaals uitgesproken, ook in het Parlement. Als we deel willen uitmaken van een club, met de bescherming ervan, dan moeten we ook een bijdrage leveren. Ons land kan daarin geen freerider zijn. Minstens even belangrijk als de vraag hoeveel men uitgeeft, is de vraag op welke manier men het uitgeeft. Daarop heeft ons land in de voorbije maanden heel hard gedrukt. U hebt misschien gezien dat in de Raadsconclusies van gisteren en eergisteren het element om minder fragmentatie en meer industriële return te hebben, overgenomen wordt als Europees engagement. Ons land heeft daarin een zeer belangrijke rol gespeeld. Zodoende is de discussie verbreed van hoeveelheid naar wijze waarop. De discussie over de wijze waarop neemt natuurlijk niet weg dat bekeken moet worden hoeveel middelen er ter beschikking worden gesteld.

Mijnheer Francken, inderdaad, zoals u aangeeft, de komende NAVO-top in Madrid zal zonder twijfel een belangrijke top zijn.

U stelt ook vragen over de voedselcrisis. Er zijn drie oplossingen om het graan uit Oekraïne te krijgen, een ervan is via Wit-Rusland, een andere via de Europese landen. Er zijn echter heel veel technische problemen om dat te doen. Een derde optie is via de Zwarte Zee. België heeft geen veto gesteld tegen het ene of andere voorstel, maar Wit-Rusland wil de sancties laten opheffen om de voeding te laten passeren, wat natuurlijk niet te verdedigen valt. Er wordt zeer actief gewerkt aan een oplossing om het graan uit Oekraïne te krijgen.

Mijnheer De Vriendt, Oekraïne onderneemt soms acties die de Russische grenzen overschrijden. Oekraïne probeert zijn soevereiniteit veilig te stellen, nu die zwaar aangevallen wordt in een oorlog die op Oekraïens territorium uitgevochten wordt en waar Oekraïne niet om gevraagd heeft. Oekraïne probeert de mogelijkheid van Rusland om agressief te zijn op Oekraïens grondgebied zoveel mogelijk te verzwakken. Dat Oekraïne op dat moment af en toe de Russische capaciteiten op het Russische grondgebied aanvalt, is een strategie die kan helpen vermijden dat er nog burgerslachtoffers vallen in Oekraïne. Dat zijn de keuzes die Oekraïne maakt. Vanuit dat perspectief kan ik die keuzes wel begrijpen.

Beaucoup d'entre vous m'ont interrogé sur la fenêtre diplomatique. Des pourparlers sont menés par le président Macron et le chancelier Scholz mais, malheureusement, la fenêtre est assez étroite pour l'instant.

Het zou logisch zijn dat er veel meer mogelijkheden zijn voor een gesprek. Men moet natuurlijk met twee zijn voor een gesprek. Het is zeer moeilijk een gesprek te voeren met iemand die geen aanstalten maakt om tot een staakt-het-vuren te komen en die intussen de grofste oorlogsmisdaden begaat. Jammer genoeg stellen wij dus vast dat de ruimte momenteel zeer beperkt is.

Ik heb al meermaals gezegd dat een conflict als dit beëindigd wordt aan de tafel. Ik kan alleen maar hopen dat men snel naar de tafel komt.

Europa gebruikt natuurlijk ook andere methoden om de machtsverhoudingen te veranderen. Wij stellen vandaag vast dat een diplomatieke oplossing alleen maar mogelijk is als de machtsverhoudingen zo veranderd zijn dat het op een bepaald moment voor iemand attractiever wordt naar de tafel te komen dan niet naar de tafel te komen. De reeks sanctiemaatregelen speelt daar een belangrijke rol in.

Een aantal onder u heeft gesproken over het versnellen van hernieuwbare energie. Eén van de zaken waarmee wij geconfronteerd worden, is dat Europa in de voorbije decennia zeer afhankelijk geworden is van Russische energie. Dat is een evolutie, dat is geen beslissing geweest van twee jaar geleden. Dat is voortgevloeid uit een reeks beslissingen die in die richting zijn gegaan.

Indien wij onze energieafhankelijkheid willen verminderen, is investeren in hernieuwbare energie de logische keuze. Dat gaat over technologieën waarin Europese landen sterk staan. Dat zorgt ervoor dat er minder afhankelijkheid is.

Sommigen hebben aangegeven dat daaraan een kostprijs vasthangt. Dat is juist. Daar hangt een kostprijs aan vast. Als wij echter de kostprijs van hernieuwbare energie vandaag afzetten tegen de huidige kostprijs van fossiele brandstoffen en ook tegen de afhankelijkheidskostprijs van fossiele brandstoffen, dan is het een no-brainer dat er meer moet worden geïnvesteerd in hernieuwbare energie. Dus het versnellen van Fit for 55 is in mijn ogen absoluut de juiste strategie. Hernieuwbare energie is de enige energiebron die jaar na jaar goedkoper wordt, door de technologische vooruitgang die op dat vlak nog wordt geboekt.

Een aantal leden heeft opgeworpen dat een olie-embargo een partieel embargo is. Ik ben het daar niet mee eens. Het gaat om een embargo op 93 % van het volume dat wordt afgenomen van Rusland. Stellen dat het om een partieel embargo gaat, is niet correct. Het is geen 100 %-embargo, inderdaad, maar wanneer het embargo voorbij 90 % gaat, raakt dat toch heel erg breed.

Klopt het dat wordt beweerd dat het embargo het resultaat is van chantage van een aantal landen? Ik zie dat niet op die manier. Er is geen chantage geweest van die drie landen waarover sprake. Dat zijn drie landen die, indien het embargo rechtstreeks was doorgevoerd, op heel korte termijn geen toegang meer zouden hebben tot brandstoffen. Ik kan mij niet inbeelden dat de Europese Unie een beslissing zou nemen, waardoor drie lidstaten geen toegang meer hebben tot een product dat essentieel is voor hun functioneren. Dat is, eerlijk gezegd, een naïeve redenering.

Dat Hongarije, Slowakije en Tsjechië hebben gepleit voor een tijdelijke uitzondering, is de logica zelve. Er was geen kortetermijnalternatief. Er is geen kortetermijnalternatief om die landen te bevoorraden met bijvoorbeeld vrachtwagens. Met schepen gaat dat niet want het zijn *landlocked* landen. Ik zag dus dat er geen ander alternatief was dan aan die landen een bepaalde overbruggingsperiode toe te kennen. De Slovaakse eerste minister is vandaag daarover duidelijk geweest in een interview. Hij heeft gesteld dat hij er tegen 2025 in zal slagen om zich volledig te kunnen losmaken.

De termijn is een kwalitatieve termijn. Er is uitgelegd dat aan die landen de tijd wordt gegeven om de pipelines aan te passen en investeringen te doen om hun raffinagecapaciteit aan te passen aan de niet-Russische olie. Er is afgesproken dat de Europese Commissie dat zal monitoren. Slowakije verklaart dat het tegen 2025 daarin zal slagen. Ik ga ervan uit dat die termijn voor de andere landen vergelijkbaar zal zijn. Er is heel duidelijk afgesproken dat er mechanismen gebruikt kunnen worden om een ongelijk speelveld te vermijden. Voor landen met een pijplijn die gebruikt kan worden mocht men de Russische pijplijn afsnijden, kan men bijvoorbeeld een heffing invoeren om voor gelijke prijzen te zorgen.

Ik zou de impact van de genomen beslissing echt niet onderschatten. We verschillen vaak van mening met Hongarije, minder met Tsjechië en Slowakije, maar we mogen op die manier niet naar de uitzondering voor die landen kijken. Het betreft een uitzondering waarvoor er jammer genoeg geen alternatief was. Die drie landen tellen samen ruim 20 miljoen inwoners. We kunnen hun toch moeilijk de toegang tot brandstof ontzeggen.

Mevrouw Van Bossuyt, u geeft zelf aan dat het voor Nederland en Denemarken om bedrijven gaat waar de overheid deel van uitmaakt. In ons geval is dat niet zo. Bedrijven moeten zich houden aan de sancties die de Europese Unie heeft afgesproken. Ik ga ervan uit dat privébedrijven zich aan de afgesproken regels houden. Het is aan de Europese Commissie om daarop toezicht te houden. Wij zijn als overheid geen betrokken partij bij de aankoop van energie.

Een versnelling van Fit for 55 kunnen we absoluut ondersteunen. Fit for 55 was nodig om onze emissies te doen dalen, maar toont nu ook aan hoezeer het op geopolitiek vlak nodig is om massaal te investeren in hernieuwbare energie. De Noordzeetop van vorige week is een voorbeeld van de manier waarop we dat als Europese landen kunnen aanpakken en hoe een land met een zeer beperkte kustlijn als België een vooraanstaande rol kan spelen, vooral op het vlak van technologie.

Om meer details te krijgen over het afschakelplan van het gas, stel ik voor dat u daarover vragen stelt aan de minister van Energie. Dat werd in het voorjaar voorgesteld en in het *Belgisch Staatsblad* gepubliceerd.

Vous êtes nombreux à avoir posé des questions sur la façon de gérer la demande d'admission à l'UE de l'Ukraine, de la Moldavie et de la Georgie.

Dit onderwerp werd niet besproken op de huidige Raad, maar het zal wel op de volgende Raad worden besproken, die al binnen drie weken plaatsvindt.

Ik heb mijn positie daarover al meermaals gegeven. In mijn ogen zijn er vier elementen die onderling verbonden zijn. Een ervan is de status die deze landen zouden krijgen. Ik pleit ervoor om dat niet-binair te zien en niet te vervallen in een soort woordenschatdiscussie over het een of het ander. Ik denk dat we moeten bekijken op welke manier we Oekraïne in onze richting trekken. Dat geldt evenzeer voor Moldavië. Georgië is in mijn ogen een andere situatie.

Wat op korte termijn belangrijker is – dat is het tweede element –, is de reconstructie op materieel gebied en op immaterieel gebied.

Monsieur Dallemagne, vous déclarez que j'aurais dit que mener la discussion sur la reconstruction n'était pas un élément qu'il faut évoquer maintenant. C'est que je me suis mal exprimé. Ce n'est pas du tout le cas. Naturellement, c'est une discussion à mener à présent mais il est exact que l'implémentation ne se fera pas immédiatement. Il est vrai qu'il faut désormais penser à la manière de le faire. Je parle de reconstruction physique mais aussi immatérielle par rapport aux institutions et à la lutte contre la corruption.

Dat is voor mij het tweede onderwerp. Het derde onderwerp is dat men dan ook moet spreken over de Westelijke Balkan. Men moet dan ook wel zorgen dat zijn systeem met elkaar klopt. We zouden een aantal nieuwe elementen kunnen doorvoeren. Men ziet dat de Westelijke Balkanlanden in een proces zitten dat lang duurt en er is een reden waarom dat lang duurt. Een van de concepten die ze toch kunnen invoeren is dat je geen *decline* mag hebben: in het proces zet men stappen vooruit. Landen worden op een bepaalde manier behandeld zolang ze vooruitgang maken. Landen die de status van kandidaat hebben maar geen vooruitgang maken, of zelfs stappen achteruit zetten, moeten volgens mij op een andere manier behandeld kunnen worden dan landen die in een tempo zitten om aan de voorwaarden te voldoen.

Een vierde element is dat als men die discussie heeft, men ook moet spreken over het functioneren van de Unie. Met de besproken landen is het wel op termijn, maar als we evolueren naar een Europese Unie die groter zou worden, dan veranderen we toch de natuur daarvan. Een aantal beslissingsprocedures die we vandaag kennen worden dan in mijn ogen onwerkbaar.

Die vier zaken moet men in mijn ogen met elkaar bespreken. De Commissie zal een onderwerp zijn waarover we zullen spreken tijdens de Raad van binnen drie weken. De grootste fout om te maken zou zijn dat we ons verliezen in een soort van nul-eendiscussie, namelijk het ene of het andere. Ik kan me inbeelden dat men zich eerder oriënteert in de richting van iets wat voorwaardelijk zou zijn. Dat lijkt mij een logische positie voor ons land.

Monsieur Cogolati, à propos de l'embargo et de la période transitoire, la Slovaquie a parlé de 2025. Le premier ministre slovaque a dit que, s'il le pouvait, il le ferait maintenant. Honnêtement, je pense que c'est la même chose pour tous. Si physiquement ce n'est pas possible, on ne peut pas mettre un pays en pénurie totale de carburant.

Vous parlez d'une transition juste et je suis d'accord avec vous. Avec les prix actuels de l'énergie, investir dans le renouvelable paraît plus attractif que jamais. Je ne peux que faire appel à tous les gouvernements pour renforcer les aides à la population dans cette transition vers le renouvelable, par exemple dans leur logement; le niveau fédéral n'a pas beaucoup de compétences en la matière. L'attractivité financière des investissements dans le renouvelable est et restera très élevée.

Concernant la sécurité alimentaire, nous sommes confrontés à des campagnes toxiques de désinformation. Nous en avons parlé au cours du Sommet. Nous devons avoir, en tant que pays européens, une stratégie beaucoup plus proactive. Par exemple, la Russie essaie d'expliquer en Afrique que les sanctions sont la cause de la crise alimentaire. Mais la crise alimentaire est causée par la guerre russe. Il n'y a aucune autre

raison qui justifie cette crise alimentaire. Il n'y a aucun lien avec les sanctions. Le blé ne peut pas sortir d'Odessa parce que la situation est devenue tellement dangereuse.

C'est assez cynique: la Russie a annoncé des centaines de millions de vaccins pour les pays africains, et moins de cinq millions ont été livrés. Tandis que l'Europe, entre autres avec COVAX, a fourni un énorme effort. Aucune partie du monde n'a fait autant pendant la crise du covid-19. Il est essentiel de mieux expliquer les efforts de l'Europe.

Mevrouw Ponthier, u vroeg hoe het plafond precies zou werken. Het is aan de Commissie om dat uit te werken. Ik stel vast dat alle landen op de Europese Raad vandaag hebben ondersteund dat de Europese Commissie nu eindelijk die stok achter de deur gaat uitwerken, waar we in Versailles nog relatief alleen stonden. In mijn ogen is een stok achter de deur iets dat men niet moet gebruiken, maar wel klaar moet hebben. Men moet wel geloofwaardig zijn om ervoor te zorgen dat het een impact kan creëren.

De discussie over vluchtelingen heeft geen deel uitgemaakt van de Raad van gisteren.

Wat de macro-economische liquiditeit van 9 miljard betreft, zijn er nog geen afspraken gemaakt over de manier waarop die financiering zal plaatsvinden. De Commissie zal daarvoor een voorstel doen.

Wat de voedselveiligheid, de voedselzekerheid en de potentiële impact op migratiestromen betreft, is onze eerste prioriteit ervoor te zorgen dat er voldoende voedsel is. Vandaag is er geen probleem van onvoldoende voeding. De voeding is er, de moeilijkheid is enkel om ze ter plaatse te krijgen. Vanuit de Europese Unie is onze grote prioriteit op alle manieren ervoor te zorgen dat een en ander vrijgemaakt kan worden. Secretaris-generaal Guterres heeft zich ook persoonlijk daarvoor geëngageerd.

Een aantal van jullie hebben een vraag gesteld over de toetreding van Finland en Zweden.

Madame Rohonyi, la Belgique accueille favorablement le fait que la Suède et la Finlande veuillent devenir partenaires de l'OTAN. Une discussion est en cours avec la Turquie. Si l'on regarde l'enjeu, à savoir la sécurité en Europe, je ne peux imaginer que l'on ne trouve pas de solution aux points que la Turquie a soulevés. L'enjeu de sécuriser le continent européen est d'une envergure différente que ceux mis en avant par la Turquie.

Quant à savoir si cela peut se faire rapidement, il y a une procédure de ratification qui doit être suivie. Dès que possible, le Parlement devra traiter cette ratification. Entre-temps, les deux pays ont signé des accords pour être protégés durant cette période transitoire qui pourrait être courte, du moins je l'espère.

Monsieur De Maegd, comme j'ai déjà eu l'occasion de le dire, il serait bien de mettre en œuvre le sixième paquet, certainement par rapport à l'énergie. C'est, me semble-t-il, beaucoup plus compliqué pour le gaz à cause de la nature de l'infrastructure. Nous sommes à un certain point aujourd'hui et nous ne voyons pas pourquoi il faudrait déjà développer un septième paquet de mesures et certainement pas dans le domaine de l'énergie.

Le gel des avoirs et les mesures à l'encontre des personnes, c'est autre chose. Pour confisquer des fonds russes, il faut une base légale. D'un point de vue technique, il est plus facile de négocier quand on a quelque chose en main. Je suis plutôt favorable par rapport à cela, mais la base légale doit être suffisamment stable.

Pour ce qui est de la Défense et du raisonnement concernant des projets industriels de coopération, la Commission devra venir avec les bons instruments. Réaliser des projets industriels communs dans le domaine de la Défense, ce n'est pas nouveau et nous l'avons déjà fait. La question est plutôt de savoir si ces projets ont été performants. Il y a eu de bonnes et de mauvaises expériences. Je suis tout à fait d'accord de l'organiser différemment que par le passé.

Mijnheer De Vuyst, de vraag die ik mij stel bij de opmerking die u maakt, is of u dan liever geen sancties had gehad. Daarop moet u mij toch een antwoord geven.

Monsieur Dallemagne, je pense que vous avez dit que j'avais affirmé que les sanctions ne pouvaient pas avoir d'impact. Non, nous savons très bien que les sanctions prises ont un impact sur notre population. Toute la question est de savoir comment faire pour limiter au maximum cet impact. Que l'impact existe, c'est clair, sinon cela n'aurait pas de sens.

Mijnheer De Vuyst, u zegt dat dit een impact heeft. Dat is correct, maar tot nu toe komt de impact op energieprijzen niet van sancties. Tot nu toe waren er geen sancties op energie, behalve op steenkool uit de Donbas. Het is nu de eerste keer dat er op het einde van het jaar sancties zullen ingaan, maar de energieprijzen zijn niet gestegen door de sancties. De energieprijzen zijn gestegen door de oorlog en de onzekerheid die daarmee gepaard gaat. Dat is de enige reden waarom de prijzen naar omhoog zijn gegaan. U weet dat wij gigantische bedragen hebben vrijgemaakt om onze bevolking zo goed mogelijk te beschermen.

Wat is de bedoeling? De bedoeling is nooit *regime change*. Dat was nooit de bedoeling van ons land of van de Europese Unie. Wij hebben één bedoeling, namelijk dat Oekraïne zijn soevereiniteit opnieuw kan herstellen. Uiteindelijk zal het Oekraïne zijn dat zelf moet beslissen of het zich in het vredesakkoord kan vinden of niet. Die keuze zal Oekraïne maken en niet wij. Ik heb sommigen horen spreken over *regime change* in Rusland, maar dat is absoluut niet onze doelstelling.

Mevrouw Liekens, u had het over verkrachting als wapen. Jammer genoeg zien we dat opnieuw. Het is een oorlogswapen dat overal ter wereld wordt gebruikt. Het heeft verwoestende effecten op degenen die het moeten ondergaan en op iedereen die ermee te maken heeft. Ons land heeft middelen ingezet om ervoor te zorgen dat dergelijke oorlogsmisdaden worden gedocumenteerd en geanalyseerd en dat daders kunnen worden vervolgd.

De moeilijkheden met Polen die u aanhaalt, zijn iets waar een onderzoek naar loopt. In principe bestaat die mogelijkheid wel. In elk geval staat het tegengaan van seksueel geweld als oorlogswapen zeer hoog op de agenda van ons buitenlandse beleid. Wij hebben Polen ook gevraagd welke problemen zich daar stellen.

België heeft al meermaals kinderen teruggehaald. Wij hebben onlangs een groep van 63 kinderen teruggehaald. Wij hebben ook mensen met een zeer zware handicap teruggehaald. We doen veel inspanningen, maar het is natuurlijk nooit genoeg op momenten als deze. Wij proberen het maximum te doen. Op momenten van oorlog zijn het de zwaksten die het meeste afzien: mensen met een handicap of vrouwen en kinderen delen vaak het zwaarst in de klappen.

Mevrouw Reynaert, u stelde de vraag hoe ervoor wordt gezorgd dat er geen concurrentieel nadeel kan zijn. Dat werd specifiek besproken op de Raad gisteren. Men moet vermijden dat landen die gebruikmaken van hun uitzonderingsprocedure toegang zouden hebben tot goedkopere olie dan de landen die geen gebruikmaken van die uitzonderingsprocedure. Die *shipping insurance ban* is effectief in voege, maar blijkbaar zijn 90 % van de Russische olietankers verzekerd in het Verenigd Koninkrijk of in de Verenigde Staten. Ik weet dat het Verenigd Koninkrijk momenteel onderzoekt wat het hieraan kan doen en de impact zou blijkbaar groot zijn.

Ik heb me al uitgesproken over het zevende sanctiepakket. Wat is het eindpunt van de sancties? Zoals ik reeds heb aangegeven, zal dat deels aan de Oekraïners liggen. We moeten ervan uitgaan dat de reeds bestaande sancties een lange tijd zullen gelden. Alles wat we doen om ons op een structurele manier minder van Rusland afhankelijk te maken en om minder kwetsbaar te zijn voor sancties, zijn investeringen. We moeten niet alleen met kortetermijnmaatregelen werken. Die langetermijnmaatregelen zijn mijns inziens nodig.

We onderzoeken wat er mogelijk is voor de ontmijsing. Kunnen we dit op een veilige manier doen? Onze ontmijsingsdiensten ressorteren onder Defensie. Indien ons leger actief zou zijn in de Zwarte Zee, overschrijdt men de grens waardoor men militair deelneemt aan het conflict. Dat zou allerlei gevolgen hebben, vandaar dat we voorzichtig zijn.

Monsieur Dallemagne, vous avez demandé ce que la Belgique avait payé en pétrole et en gaz à la Russie ces derniers mois. Je n'ai pas les chiffres. Je les ai demandés mais on n'a pas pu les trouver. Cependant, je pense que c'est une bonne question à poser pour mettre quelque peu notre action en perspective.

Comment évalue-t-on l'impact? Un des impacts est le gel des avoirs. La Belgique peut le chiffrer assez facilement puisque nous opérons ce gel. Pour Euroclear, on parlait de volumes allant au-delà des 20 milliards d'euros gelés en Belgique.

En ce qui concerne nos diplomates à Kiev, vous avez déjà posé la question en séance plénière récemment.

Pour le présent, nous sommes d'avis qu'une réouverture s'impose, mais tant pour témoigner de notre soutien à l'Ukraine, comme à d'autres pays, que pour faciliter et fluidifier nos interactions avec le gouvernement ukrainien. Cela nous permettra également de bénéficier d'une nouvelle analyse de la situation. Si nous avons des services sur place, nous pourrions faire une meilleure lecture de la situation. Une mission exploratoire s'est rendue sur place la semaine dernière pour préparer l'arrivée de notre personnel diplomatique dans des conditions satisfaisantes de sécurité. Les services compétents en la matière travaillent pour permettre une réouverture dans les plus brefs délais. L'objectif est de procéder à un rétablissement progressif de notre ambassade à Kiev. Nous commençons avec une équipe restreinte dans le but de préparer le retour d'une équipe complète à terme. Mais il faut que ce soit clair: nous le ferons uniquement si la sécurité est vraiment garantie.

En ce qui concerne l'assistance consulaire, nous la procurons à travers nos services à Varsovie pour l'instant.

En ce qui concerne l'objectif et la stratégie, je pense que je me suis exprimé. J'ai aussi parlé de la reconstruction.

Quand on parle de souveraineté économique, il faut toujours faire attention. On connaît certains pays pour qui la souveraineté européenne se traduit souvent par une souveraineté nationale. En effet, dans cette discussion, je suis naturellement aussi favorable à une plus grande souveraineté européenne, mais il faut bien faire attention à ce que cela n'aille pas à l'encontre du marché interne.

En effet, pour un pays comme la Belgique, le fonctionnement du marché européen est très important. Nous sommes l'un des pays qui en bénéficient le plus. Souvent, dans ces discussions de souveraineté économique, on prend parfois des mesures d'exception par rapport à l'aide d'État. Dans ce cas, on sait que ce sont souvent les grands pays qui gagnent parce qu'ils ont juste des poches plus profondes que les nôtres. Cela a donc toujours été une priorité pour nous de bien mettre en balance les deux éléments.

Madame Rohonyi, je pense que par rapport à ce que vous avez appelé le chantage de la Hongrie, je suis bien d'accord. Vous connaissez probablement mieux le pays que moi, mais je ne l'ai jamais vu comme cela. Dans ce cas-là, la Hongrie comme la Slovaquie et la République tchèque avaient un vrai problème. Toute la question est celle de cette période transitoire qui doit être limitée et cela a été bien expliqué, qualitativement, dans les textes. Il faut en effet éviter une concurrence déloyale.

Par rapport à la violence et aux réfugiés, depuis le début, nous sommes conscients qu'il y a un risque. Ensemble avec d'autres pays, nous avons mis en oeuvre de nombreux mécanismes pour pouvoir bien dépister et faire beaucoup de prévention à ce sujet. Je sais que dans notre centre d'accueil au Heysel, des procédures ont été mises en oeuvre à ce sujet.

En ce qui concerne la Finlande et la Suède, j'ai déjà répondu comme d'ailleurs au reste des questions de ce premier tour assez étendu.

Els Van Hoof, voorzitter: Dank u wel voor het uitgebreide antwoord. Ik stel voor om de replieken kort te houden, maximaal twee minuten, maar korter mag natuurlijk ook.

01.19 Anneleen Van Bossuyt (N-VA): Bedankt voor uw antwoorden, mijnheer de premier.

Ten eerste wil ik reageren op de versnelde uitvoering van Fit for 55 en de extra kosten die daarmee gepaard gaan en die u volledig verantwoord vindt. Ik hoorde de heer Cogolati ook zeggen dat we *une transition sociale* nodig hebben. Dat wordt volgens mij heel moeilijk, zeker ook als België niet blijft investeren in kernenergie. De beslissing uitstellen over het langer openhouden van de kerncentrales is daarin een heel grote fout geweest, mijnheer de premier.

Over de betaling in roebels zegt u dat u ervan uitgaat dat de bedrijven waarbij wij die energie aankopen, de sancties naleven. Uit de feiten blijkt dat dat niet zo is. Het Italiaanse bedrijf Eni heeft dat al toegegeven, terwijl ENGIE weigert te antwoorden op de vraag.

Wat de uitbreiding betreft waarover ik het had, u zegt dat het niet per se het ene of het andere hoeft te zijn. Alludeert u dan op het idee dat onder meer de Franse president Macron naar voren schuift, dat we geen lidmaatschap, maar een andere soort van samenwerking moeten overwegen? We hebben er nu al

verschillende: nabuurschapsbeleid, Oostelijk Partnerschap enzovoort.

Ten slotte mogen we ook niet vergeten dat een van de criteria van Kopenhagen is dat de Europese Unie ook zelf in de mogelijkheid moet zijn om nieuwe leden op te nemen. U alludeert dan waarschijnlijk op 'unanimiteit versus gekwalificeerde meerderheid'. Ik denk niet dat we die soevereiniteit daarom per se moeten opgeven, maar we moeten vooral heel omzichtig te werk gaan bij een uitbreiding. Het debat over verdiepen versus uitbreiden verdient zeker onze aandacht.

01.20 André Flahaut (PS): Madame la présidente, permettez-moi, tout d'abord, de m'excuser auprès du premier ministre. En effet, l'organisation chaotique de cette assemblée est tout à fait particulière aujourd'hui, avec le vote de la dotation d'un côté et, de l'autre, une réunion conjointe du Comité d'avis fédéral chargé des questions européennes et de la commission des Affaires étrangères. Ce n'est pas une façon sérieuse de travailler!

Cela étant, monsieur le premier ministre, j'ai partiellement entendu vos réponses. Pouvez-vous me dire si on a discuté, à un certain moment, du risque de déplacement de crédits destinés à l'Afrique au profit de la reconstruction de l'Ukraine? En effet, il faut rester attentif à cette question car, pour reprendre vos propos que je partage pleinement, il s'agit d'une crainte partagée. Il faudra donc veiller à ce que la situation ne se détériore pas.

Par ailleurs, M. De Maegd s'est ému de l'assassinat d'un journaliste en Ukraine. Il a proposé que l'on réagisse suite à l'assassinat des membres de la presse en général. Je rappelle que l'on attend toujours une réponse du ministère des Affaires étrangères israélien à votre lettre visant à demander ce qu'il comptait faire suite à l'assassinat de la journaliste palestinienne. Il n'y a pas deux poids et deux mesures. Ces assassinats sont scandaleux et intolérables. De grâce, prenez une nouvelle initiative pour, comme l'a proposé M. De Maegd, vous émouvoir de ces assassinats auprès des différents intervenants!

Pour ce qui concerne la Défense, nous ne sommes qu'au début du processus. Nous aurons sans doute encore beaucoup de discussions à ce sujet. Mais, à un certain moment, il faudra, comme vous l'avez dit, prendre des mesures de manière équilibrée et globale. C'est la voix de la sagesse!

01.21 Annick Ponthier (VB): Mijnheer de eerste minister, ik dank u voor uw antwoorden, maar op een aantal vlakken blijven wij toch nog altijd in het duister tasten. U zegt immers dat nog altijd moet worden uitgewerkt welke prijsplafonneringspiste zal worden opgesteld en u geeft geen antwoord op de vraag wat de Belgische houding daaromtrent zal zijn. Dat is dus allerminst duidelijk. Ook de piste van de alternatieven voor Russische fossiele brandstoffen wordt volgens ons momenteel onderbelicht. De andere kandidaten die staan te springen, zoals de Golfstaten, Iran en Venezuela, om er maar een paar te noemen, lijken immers allerminst beter met onze waarden of veiligheidsbelangen te stroken dan Rusland. Wij moeten aandachtig zijn dat wij hierin geen verkeerde beslissing nemen.

U hebt het ook gehad over de verhoging van de defensie-uitgaven, maar zoals verwacht geeft u daarover weinig duidelijkheid. U herhaalt uw standpunt daarover dat u al in de media uitte, maar wij weten allemaal dat de regering in die discussie nog lang niet aan het landen is. Die discussie moet nog worden gevoerd.

Wat betreft de toetreding van Finland en Zweden tot de NAVO, hebt u het over het potentiële veto van Turkije. Persoonlijk denk ik niet dat het een veto zal worden, maar natuurlijk is Turkije zijn prijs nu al danig aan het opdrijven op allerhande vlakken. Chantagepraktijken zijn president Erdogan natuurlijk niet vreemd. Dat hebben wij al in verschillende dossiers gezien en dat zien wij hier ook weer. Wij zullen zien wat het concreet zal brengen.

Een aantal onderdelen van uw antwoord vraagt nog de nodige opvolging. Onze fractie zal bekijken wat de concrete invulling daarvan wordt. Ook op het vlak van de migratiestromen is er nog geen plan. Het werd ook niet besproken, maar ik hoop dat dat over drie weken wel zal worden besproken. Het wordt in de komende weken en maanden allemaal ongetwijfeld opgevolgd.

01.22 Michel De Maegd (MR): Monsieur le premier ministre, je vous remercie pour vos réponses en général très complètes.

Néanmoins, je me dois de poser quelques bémols concernant notamment la question du pétrole russe. J'avais en effet attiré votre attention sur l'apparition d'éventuelles distorsions de concurrence au sein même

de notre marché commun.

En ce qui concerne la transition énergétique, cette accélération - dont je me réjouis - est-elle assimilable par notre tissu économique, mais aussi administratif, puisqu'il faudra accorder des permis? Vous ne m'avez pas répondu à ce sujet. J'avais indiqué qu'il pourrait en résulter une Europe à deux vitesses, dans la mesure où certains pays dont l'économie n'est pas aussi résiliente ou innovante que la nôtre pourraient en être pénalisés. Il importe d'y prêter attention.

S'agissant du blé et de la crise alimentaire qui pourrait surgir dans certaines parties du monde, il convient que la Belgique puisse jouer un rôle central au travers du dépôt d'une résolution auprès du Conseil de sécurité des Nations Unies. Là encore, je vous invite à vous montrer proactif.

Je comprends, par ailleurs, que la question du déminage soit délicate en ce moment, mais notre expertise est reconnue internationalement. C'est pourquoi j'estime que nous pourrions aller de l'avant pour aider l'Ukraine à déminer les zones qui ont été minées durant ce conflit et qui le seront encore.

Et puis, comme M. Flahaut l'a évoqué, je vous avoue avoir été assez étonné, monsieur le premier ministre, de ne pas vous entendre condamner fermement les assassinats de journalistes. En cent jours, huit en ont été victimes en Ukraine. Je tiens simplement à vous rappeler que, sous la précédente législature, en décembre 2017, la Chambre avait adopté une résolution comportant de nombreuses demandes adressées au gouvernement. La première d'entre elles priait le gouvernement de "condamner les attaques délibérément perpétrées contre des journalistes, des personnels des médias et le personnel associé en période de conflit armé." À mon sens, un silence de notre pays - *a fortiori* de l'Union européenne - lorsque des journalistes sont assassinés sur le théâtre d'opérations militaires, en l'occurrence en Ukraine, est un silence inaudible, excusez-moi de vous le dire. Dès lors, je vous invite, bien entendu, à prendre position en la matière.

01.23 Steven De Vuyst (PVDA-PTB): Mijnheer de eerste minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik wil toch ingaan op drie zaken.

U hebt gevraagd wat de Partij van de Arbeid dan zou voorstellen en of wij dan niet voor sanctiemaatregelen zijn. Jawel, wij zijn wel voor sanctiemaatregelen, die zin dat wij vinden – heel duidelijk, heel consequent en heel coherent – dat als het internationale recht overtreden wordt – als land A land B aanvalt, als land A land B bezet, als land A land B koloniseert –, er sanctiemaatregelen genomen moeten worden. Wij vinden dat de internationale gemeenschap dan inderdaad haar verantwoordelijkheid moet opnemen, zoals dat eigenlijk al 55 jaar het geval is voor het Palestijnse volk en voor de Israëlische Staat, die het internationale recht aan zijn laars lapt. Wij vinden dat er in beide gevallen sanctiemaatregelen moeten worden genomen.

Wij vinden ook dat vandaag de sanctiemaatregelen niet gericht genoeg zijn. Wij hebben wel een constructief voorstel gedaan om de oligarchen meer te treffen dan de werkende bevolking, die nu getroffen wordt. Wij hebben ook voorgesteld dat er een financieel register zou worden opgemaakt om de vermogens zichtbaar te maken in alle Europese belastingparadijzen waar die oligarchen een groot deel van hun financieel vermogen bewaren. Maar men heeft geweigerd dat te doen. Dat vinden wij zeer jammer. Nogmaals, wij menen dat er een wanverhouding is. Men wil de oligarchen en Poetin treffen, maar eigenlijk zien wij dat door de sanctiemaatregelen die nu genomen worden de collateral damage veel groter zal zijn.

Mijnheer de eerste minister, u hebt ook gezegd dat de sanctiemaatregelen geen impact hebben op de energieprijzen. Sorry, maar op het moment dat het zesde sanctiepakket aangekondigd werd, is de olieprijs gestegen. Thijs Van de Graaf, professor internationale politiek, heeft niet zo lang geleden in *De Afspraak* bevestigd dat dit een negatief effect zal hebben, ook op de brandstofprijzen. Wij hebben de aankondiging gezien, de benzineprijs is weer gestegen.

U hebt daarnaast ook gezegd – en ik vind dat voor een liberaal treffend – dat de markt irrationeel is geworden. Ik ben blij dat u dat zegt. U zei ook dat de overheid moet ingrijpen. Wel, wij hebben een concreet voorstel: zorg ervoor dat de accijnzen op de brandstoffen naar een normaal niveau verlaagd worden of zelfs afgeschaft, om de bevolking te beschermen als men de sanctiemaatregelen voortzet.

U hebt ook gesproken over een *regime change*. Wij zijn niet voor een *regime change*, dat is waar. Ik heb ook nooit beweerd dat wij of de Europese Unie daarop aansturen, maar wel de Verenigde Staten. Daarom heb ik gezegd dat wij moeten opletten dat wij niet naar een verdere escalatie gaan, naar een verdere opschaling

van het conflict, doordat de belangen van de Verenigde Staten anders zijn dan die van Europa en die van ons land.

Tot slot, mijnheer de eerste minister, zei u ook dat het venster voor diplomatieke onderhandelingen heel klein is, of dat het maar op een kier staat. Maar goed, u hebt zelf gezegd dat het op een bepaald moment moet eindigen aan de onderhandelingstafel. Dat klopt. In die zin wil ik Jeremy Corbyn citeren, voormalig Labourleider en ook vredesactivist: "*Why don't we cut out the fighting zone and go directly to the talking zone?*"

Dat is wat wij moeten blijven proberen, ook al zijn de omstandigheden zeer moeilijk. Dat is toch het narratief dat wij willen blijven geven. Want wat is het alternatief? De boodschap die wij nu geven, is dat wij voortgaan met dit sanctieregime, met deze economische oorlogsvoering, en verder wapens blijven leveren, met een mogelijke dreiging van escalatie en een nog grotere voedselcrisis, wereldwijd.

Het klopt dat Rusland verantwoordelijk is voor de aanvoerlijnen en dat de toegang tot voedsel, tot graan, verhinderd wordt door de Russische agressie in Oekraïne. Maar evenzeer zorgen de sanctiemaatregelen ervoor dat Rusland ook niet meer in de mogelijkheid is om graan te exporteren. Dat is bevestigd tijdens een hoorzitting van de Coalitie tegen de Honger, onder meer door een vertegenwoordiger van het Wereldvoedselagentschap. Dit om maar te zeggen dat sanctiemaatregelen, tegenreacties en verdere militaire escalatie ons uiteindelijk geen perspectief bieden.

Vandaar dat wij oproepen om de geest van Helsinki 1975 terug te halen. Die coöperatieve veiligheid, de OVSE, daar moeten wij veel meer politiek kapitaal in investeren. Ik zou het dan ook jammer vinden dat een nieuwe Europese hoofdstad, Helsinki, lid wordt van de NAVO. Dat zou ik heel jammer vinden, want wij moeten Helsinki als hoofdstad reanimeren om ook Rusland op lange termijn aan de tafel te krijgen en een nieuwe inclusieve vredesarchitectuur op te bouwen op basis van die coöperatieve veiligheid. Daar moeten wij blijven op inzetten.

01.24 Georges Dallemagne (Les Engagés): Madame la présidente, monsieur le premier ministre, merci pour vos réponses. Rapidement, quelques réactions. Au sujet de l'impact des sanctions, vous nous dites que nous pouvons mesurer cela notamment par les fonds qui sont gelés à Euroclear. Si je me réjouis que ces fonds soient gelés, vu l'importance de ces fonds, je ne pense néanmoins pas que ce soit une mesure de l'impact.

Ce qui serait une mesure de l'impact, c'est de savoir si l'effort de guerre diminue suite à cette sanction. Moins de civils sont-ils tués? Y a-t-il des conséquences, par exemple, en matière d'adhésion de la population russe à cette guerre? C'est cela qu'il faut essayer de mesurer. Je sais que c'est compliqué, mais je pense que c'est quand même l'exercice politique que nous devons faire par rapport à ces sanctions.

J'ai toujours été favorable à ces sanctions, mais il faut évidemment en faire le bilan à un moment donné et voir quels sont les types de sanctions qui sont les plus efficaces. Je vous rends attentif à cela. Pour moi, l'exemple que vous citez n'est pas vraiment une mesure de l'impact des sanctions.

Par ailleurs, je me réjouis que vous disiez qu'une représentation diplomatique s'impose. C'est le terme que vous avez utilisé. Je m'en réjouis. Elle s'impose depuis longtemps. Vous avez cité les raisons pour lesquelles cette représentation doit être mise en place le plus vite possible. Vous n'avez pas donné de date. Je le regrette, puisqu'il y a eu une mission exploratoire la semaine dernière. J'imaginai que suite à cette mission exploratoire, vous auriez pu donner une date.

Vous avez dit qu'il faut que toutes les garanties soient rencontrées. Elles ne le seront jamais, je peux vous le dire. Elles ne le seront jamais. Mais en attendant, Kiev n'est plus bombardée depuis des semaines, et toutes les représentations diplomatiques sont là. Oui, il y a toujours une petite prise de risque. Il faut une équipe légère. Il faut une équipe mobile. Oui, mais il faut une équipe sur place.

Je pense que cette condition des garanties complètes ne sera jamais remplie. Alors, il vaut mieux le dire, et nous n'aurons pas de représentation diplomatique.

Sur la candidature à l'Union européenne, vous nous dites: "Attention, il ne faut pas jouer avec les mots." Moi, cela me fait penser à la ministre de la Défense qui, ce matin, nous disait qu'il ne faut pas être fétichistes sur les 2 %. C'est une manière de noyer le poisson. Non, les mots ont leur importance en politique. Vous le

savez.

La question de la candidature à l'adhésion de l'Ukraine est une question politique essentielle. L'Ukraine y tient énormément. Elle a payé un prix très lourd dans ce but. Cette question extrêmement importante est aujourd'hui sur la table. Il ne s'agit pas de jouer avec les mots. Il ne s'agit pas de l'opposer à la révision de la manière dont fonctionne l'Union européenne, que vous avez indiquée.

Je pense qu'il faut faire les deux en même temps, c'est-à-dire qu'il doit y avoir une espèce de *double track*. Accepter cette candidature à l'adhésion à l'Union européenne et, en même temps, faire le constat qu'il va effectivement falloir changer les règles de fonctionnement de l'Union européenne.

Mais cette candidature est un signal politique très important, attendu par les Ukrainiens. Nous l'avons d'ailleurs encouragée. Le 8 avril dernier, Ursula von der Leyen a transmis très officiellement le formulaire par lequel les premières démarches pour cette candidature à l'adhésion étaient rendues possibles. Il ne faudrait pas que tout à coup, au milieu du gué, nous changions d'avis. Je ne comprends d'ailleurs pas la logique, si ce n'est donner des gages à Poutine, qui de toute façon n'est pas à cela près et ne prend pas en considération ce type d'éléments dans son analyse et sa volonté de conquérir les territoires ukrainiens.

S'agissant de la candidature à l'OTAN et du chantage de la Turquie, celle-ci, manifestement forte de sa capacité, a bloqué la candidature de la Finlande et de la Suède et prend déjà une série de mesures. Elle mène notamment une offensive dans le nord de la Syrie, qui semble laisser tout le monde indifférent. Je n'ai pas entendu beaucoup de protestations de la part de l'OTAN, et certainement pas de la part de la Belgique. Pourtant, cette offensive est en cours, elle tue des civils et tue nos alliés contre le terrorisme que sont les Kurdes au nord de la Syrie. Il ne faudrait pas que ceux-ci fassent les frais de ce qui aujourd'hui s'apparente véritablement à un chantage dans le chef de la Turquie. Nous avons encore des intérêts de sécurité dans le nord de la Syrie, puisque des ressortissants y sont détenus par les Kurdes. Nous y avons en outre des intérêts géostratégiques très importants. Si ces Kurdes devaient être défaits et expulsés des territoires qu'ils occupent aujourd'hui, les bénéficiaires en seraient l'Iran, la Russie et la Syrie de Bashar al-Assad. Attention donc à ce qui se déroule là-bas et sur lequel nous fermons les yeux parce que nous pensons avoir des intérêts de sécurité ailleurs. Nos intérêts sont aussi importants dans cette région du monde.

01.25 Sophie Rohonyi (DéFI): Monsieur le premier ministre, je vous remercie pour votre réponse, même si nous n'avons pas vraiment la même grille de lecture sur le sixième paquet de sanctions pris à l'encontre de la Russie. Vous nous dites qu'aujourd'hui, la dérogation accordée aux trois pays (République tchèque, Slovaquie et Hongrie) n'est en aucun cas le fruit d'un chantage qui aurait été fait par M. Orban. Je n'ai pas du tout cette même grille de lecture. Je peux tout à fait comprendre qu'il aurait été plus que compliqué de priver d'un coup ces pays du pétrole russe car il n'y a pas d'alternative sur le court terme. Mais quelles sont finalement aujourd'hui les alternatives vers lesquelles ces pays peuvent aller sur le moyen terme? J'entends que la Slovaquie a pris un engagement pour aller vers ces alternatives d'ici 2025. Mais qu'en est-il des deux autres pays? Ce qui nous manque aujourd'hui à mon sens, c'est de pouvoir nous assurer que cette dérogation, qui aujourd'hui est soi-disant temporaire, ne devienne pas finalement permanente. Il faut vraiment l'éviter. Pour cela, il est indispensable de pouvoir assurer un vrai monitoring, comme cela a été avancé par vous-même, qui soit régulier sur les efforts réellement consentis par ces trois pays pour se libérer au plus vite du gaz russe.

Lorsqu'on voit les liens très étroits entre M. Orban et M. Poutine et la manière dont M. Orban contourne systématiquement les fonds européens dans son propre intérêt au détriment de l'intérêt général, je me permets effectivement d'émettre plus que des doutes.

De cette manière, en réalisant ce monitoring, on pourrait se donner l'opportunité de voir si ces pays rencontrent effectivement des difficultés et, à ce moment-là, prendre des mesures de soutien, notamment, pour permettre à ces pays d'adapter leurs infrastructures, en particulier leurs usines de raffinerie qui, comme je le disais, doivent être absolument modernisées pour pouvoir accueillir un pétrole autre que le pétrole russe.

Sur la question de l'embargo sur le gaz russe, je peux parfaitement comprendre que la priorité aujourd'hui est d'assurer la mise en œuvre de l'embargo sur le pétrole sans pénaliser les ménages - c'est fondamental - et que cet embargo est beaucoup difficile à concrétiser. Toujours est-il que la question se pose encore de savoir si on a sérieusement étudié cette option, sachant que c'est finalement cet embargo-là qui fera particulièrement mal au portefeuille de M. Poutine. Aujourd'hui, nous ne sommes pas dénués de pistes. Il y a

d'autres pays partenaires vers lesquels on peut se tourner. Il y a aussi le biogaz qui est produit en Europe. J'ose espérer que nous pourrions rapidement étudier ces pistes.

S'agissant du volet relatif aux droits fondamentaux des réfugiés ukrainiens dans leur pays d'accueil, vous semblez avoir pris conscience de ce problème et je vous en remercie. Les Ukrainiens ne fuient pas la guerre pour connaître d'autres violations de leurs droits dans ces pays qui sont censés les protéger!

Je regrette le peu d'actes qui concrétisent cet engagement et cette volonté de votre part. À côté des procédures d'infraction lancées notamment à l'égard de la Pologne pour le non-respect des droits des femmes et des LGBT, il faut des mesures de soutien envers la société civile qui se bat pour le respect de ses droits fondamentaux et de ceux des réfugiés ukrainiens.

J'espère que le soutien accordé aux associations lorsque la Pologne a durci sa législation en matière d'avortement pourra être pérennisé à très court terme. C'est fondamental.

01.26 Theo Francken (N-VA): De premier zei onder andere dat de houwitsers goedkoop verkocht zijn en dat dat niet langs de ministerraad gepasseerd is. Ik heb toen ook contact opgenomen met de bevoegde minister. We zullen dat dus eens goed uitzoeken.

Ik zal ook eens goed bekijken wat de verkoopprijs was van de M109's in 2008 onder de heer De Crem en in 1999 onder de heer Flahaut aan Brazilië. Dan weten we goed hoe het zit met de marktevolutie van dat wapentuig. Dat is namelijk belangrijk. Ik zal ook eens nagaan wie er toen in de regering zat en wie de regering leidde. Het lijkt me interessant om te weten of er toen wel in de ministerraad overlegd werd. We zullen dat in de komende uren nagaan, want dat zijn interessante zaken.

Wat ik begrepen heb, mijnheer de premier, is dat u naar 1,8 % wenst te gaan tegen 2030 en naar 2 % in 2035. Dat heb ik vandaag in *Le Soir* gelezen. Ik denk alleszins dat u dat absoluut moet binnenhalen. U zegt dat het niet alleen over het percentage gaat, maar ook over de manier waarop men het haalt. Dat is uiteraard evident.

Aan de andere kant heb ik ook begrepen dat u eveneens sterk inzet op het Europese verhaal. Ik heb op zich geen probleem met meer Europese samenwerking op het vlak van aankoop en ontwikkeling en interoperationaliteit. Daarover vinden we wel consensus.

Het zou echter jammer zijn als het een anti-Amerikaans verhaal wordt. Ik hoor mevrouw Dedonder zeggen dat de aankoop van niet-Europese zware helikopters geen optie is. We hebben een Europees toestel, de MH90, maar dat is geen groot succes. Dat kostte ontzettend veel bij aankoop en kost nu nog handenvol geld en tijd voor het onderhoud. Het is om te janken. Dat is een Europees toestel van Airbus. De minister zegt dat we dat zullen vernieuwen en ervoor zullen zorgen dat de duurtijd van het onderhoud korter zal zijn. We gaan echter sowieso opnieuw een Europees toestel kopen, dus de Amerikaanse Chinooks komen niet in aanmerking. Deze verklaring heb ik gelezen. Is dat ook uw mening? Dat is toch belangrijk om te weten. Volgens mij moeten we altijd met een open blik naar wapenaankopen proberen te kijken.

De heer Vandeput heeft na een heel grondig onderzoek en een grondige analyse samen met de regering, waarvan u deel uitmaakte, besloten om de F-35 aan te kopen. Dat is gewoon het beste toestel. Laten we dat ook doen als het gaat over zware helikopters en niet steeds zeggen dat ze alleen van Europese makelij mogen zijn. Hopelijk laat u zich daar niet aan vangen.

Wat betreft de houwitsers, ik heb tussen de regels door gelezen dat de Oekraïners die hebben gekocht. Op zijn minst kunt u vandaag nog contact nemen met de Oekraïense ambassade om te kijken of wij kunnen helpen met het transport van die houwitsers naar Oekraïne. Dat is het minste wat we kunnen doen als we dan toch niet bereid zijn om ze te kopen omdat er zorgezegd een te groot interval is tussen verkoop en aankoop. Ik zal daarover nog bijkomende vragen indienen, want ik wil echt weten hoe de vork aan de steel zit.

Ik denk dat er daar een rol is weggelegd voor het Vlaamse niveau. Ik heb al contact gehad met de collega's in de Vlaamse regering. Die exportvergunning moet tijdig worden afgeleverd. Die mag geen vertraging oplopen, want dat materieel is nú nodig in het Donetsbekken. Die exportvergunning moeten we hun dan ook bezorgen.

Ten slotte, wat betreft de graancorridor, ik begrijp nu beter wat u bedoelde met geen veto ten opzichte van Wit-Rusland. Ik steun het voor 100 % dat u niet ingaat op wat zij in ruil vroegen, namelijk een opheffing van de sancties. Oekraïne blijft echter wel de graanschuur, de voedselschuur, dus ik hoop dat als er geen diplomatieke oplossing uit de bus komt, we toch kunnen gaan naar een operatie in de Zwarte Zee. Ik zie geen andere oplossing. We moeten ook bereid zijn om onze expertise van tientallen jaren op het vlak van mijnenbestrijding ter beschikking te stellen.

Mijnheer de eerste minister, ik wens u de komende weken veel succes met de discussie over de 2 %. U moet gewoon verwijzen naar de bijbel van deze vivaldiregering, zijnde het regeerakkoord. Dat staat volledig aan uw kant, wat niet altijd het geval is. U verwijst gewoon naar het Europese niet-nucleaire gemiddelde op het vlak van Defensie tegen 2030. Als de groenen niet opletten, zal het misschien zelfs boven de 2 % liggen. Meer moet u niet doen. Door omstandigheden hebt u het regeerakkoord aan uw kant. Ga ervoor en als u stemmen nodig hebt om die 2 % erdoor te krijgen, u hebt mijn telefoonnummer.

Els Van Hoof, voorzitter: Als er geen elementen van antwoord meer zijn, stel ik voor het debat af te sluiten.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

*De openbare commissievergadering wordt gesloten om 17.25 uur.
La réunion publique de commission est levée à 17 h 25.*